

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKÜLTESİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER

LİSANS BİTİRME TEZİ
Türkiye’de turizm, mevcut durum, sorunlar ve
çözüm arayışı

Hazırlayan
Cehun Şükürov
1417.02050

BAKÜ-2018

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKÜLTESİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER

LİSANS BİTİRME TEZİ
TÜRKİYE'DE TURİZM, MEVCUT DURUM, SORUNLAR VE
ÇÖZÜM ARAYIŞI

Hazırlayan
Cehun ŞÜKÜROV
1417.02050

Danışman
Öğr.Gör. İlkin MEMMEDOV

BAKÜ-2018

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ**

Kafedra “İqtisadiyyat və İşlətmə

TƏSDİQ EDİRƏM

“ ___ ” _____ 2018

BURAXILIŞ İŞİ ÜZRƏ VERİLMİŞ TAPŞIRIQ

“Türk Dünyası İşlətmə” fakültəsinin Beynəlxalq Münasibətlər
(Uluslararası İlişkiler) ixtisası üzrə

təhsil alan tələbəsi

Cehun Şükürov Yaşar
(adı, soyadı, atasının adı)

Diplom işinin rəhbəri

Öğr.Gör. İlkin Memmedov Müslüm
(adı, soyadı, atasının adı, elmi adı və dərəcəsi)

**1. İşin mövzusu Türkiyede Turizm, Mevcut Durum, Sorunlar ve
Çözüm Arayışı**

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən təsdiqlənsin

“ ___ ” _____ 2018 il

No

2. Tələbənin sona yetirdiyi işin kafedraya təhvil müddəti: 8ay

3. İşin məzmunu və həcmi (izahı, hesabı və eksperimental hissəsi, yeni təhlilə ehtiyacı olan müəssisələr) Özet, Giriş, Birinci bölüm, İkinci bölüm, Üçüncü bölüm, Sonuç, Kaynakça

4. Buraxılış işi üçün lazımı materiallar

1. BAYER, Zekai (2007), Turizme Giriş, İstanbul, 2007
2. ÇORUH, Selahattin (2000), Türkiyede Turizm, Turizm Ve Tanıtma Bakanlığı, İstanbul.
3. HAZAR, Atilla (2001), Turizm, Tutibay Yayınları, Ankara, 2001
4. KAYA, Hüseyin (2006), İnanç Turizmi,: F. Özsan Matbaacılık. Bursa.
5. OKTAYER, Nagihan (2007), Türkiye'de Turizm Ekonomisi, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.
6. OLALI,Hasan ve TİMUR, Alper (2007), Turizm Ekonomisi, Ofis Ticaret Matbaacılık Sanayisi, İzmir.
7. ÖNEN, Oğuzhan (2008), DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE TURİZM, Ankara,
8. TUNÇ, Azize ve SAÇ, Firuzan (2006), Genel Turizm Gelişimi ve Geleceği, Detay Yayıncılık, İstanbul.
9. YAĞCI, Özcan (2004), Turizm Ekonomisi, Detay Yayıncılık, Ankara
10. SÖNMEZ, Bülent (2012), Türk Turizminin Dünya Turizmindeki Yeri Türkiye Ekonomisine Etkileri, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
11. AVCIKURT, Cevdet (2005) Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türk Turizmi (Sorunlar Ve Çözüm Önerileri), Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Balıkesir.

5. Qrafik materiallarının siyahısı dəqiq göstəricilərlə (vacib cədvəl, çertyojlar, yaxud qrafiklər, nümunələr və s.)

6. Buraxılış işi üzrə məsləhətçinin soyadı, adı, atasının adı, elmi adı və dərəcəsi (diplom işinin ona aid olan hissəsini göstərməklə)

Dos.Dr.Qədir Bayramlı Nəzir

7. Buraxılış işinin təqdimi üzrə təqvim planı:

Sıra No	İşin hissələrinin adı	Qurtarma faizi (yerinə yetirilmə)	İşin yerinə yetirilməsi müddəti	
			plan üzrə	faktiki

1. Bölüm (Kasım-Aralık 2017)
2. Bölüm (Aralık 2017)
3. Bölüm (Şubat-Mart 2018)

Buraxılış işinin rəhbəri _____
imza

Məsləhətçi _____
imza

Tapşırığı imza üçün qəbul etdim _____
(tələbənin imzası)

Tapşırığın qaytarılması tarixi “ _____ ” _____ **2018-ci il**

Qeyd 1. Buraxılış işi üzrə verilmiş tapşırıq 2 nüsxədən ibarətdir. Nüsxənin biri tələbəyə verilir, ikincisi kafedrada qalır
2. Hazırlanmış buraxılış işini tapşırıqla birlikdə tələbə DAK təqdim edir

BURAXILIŞ İŞİNİN PLANI

ÖZET

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM DÜNYA TURİZMİ

1.1. TURİZM SEKTÖRÜNÜN ÖNEMİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ

1.2. BAŞLICA TURİZM ÇEŞİTLERİ

1.3. TURİZM SEKTÖRÜNÜN MEVCUT DURUMU VE
GELECEĞİ

1.4. TURİZMİN EKONOMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

İKİNCİ BÖLÜM TÜRKİYE TURİZMİNİN MEVCUT DURUMU

2.1. TÜRKİYE TURİZM SEKTÖRÜNÜN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.2. TÜRKİYE’NİN TURİSTİK DEĞERLERİ

2.3. DOĞAL TURİZM KAYNAKLARI

2.4. TÜRKİYEDE KIYI TURİZMİNİN GELİŞİMİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TÜRKİYE TURİZMİNDE SORUNLAR VE ÇÖZÜM
ARAYIŞLARI

3.1. TÜRKİYE TURİZMİNDE TEMEL DENGESİZLİKLER

3.2. SORUNLARA ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

SONUÇ

KAYNAKÇA

TÜRKİYE'DE TURİZM, MEVCUT DURUM, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ARAYIŞI

ÖZET

Turizm sözü, insanoglunun bir sıra gereksinimlerde nmeydana gelmiştir ve aynıgereksinimler doğrultusunda manevi olarak kendilerine bir şeyler katabilmektedirler. Turizm; bireylerin eğlenme ihtiyacını, sanatsal etkinliğe katılma ihtiyacını, sanatsal olarak bilgi edinebilme ihtiyacını, dinlenme ihtiyacını, kültürel birikimini arttırma ihtiyacını ve bir yerleri gezip görme ihtiyacını karşılayabilmek için yaptığı seyahatlerin bütünüdür.

Türkiye`de turizm, Akdeniz ve Egesahillerindeki arkeolojik ve tarihi alanlar üzerine odaklanmış ve kurulmuştur. Ülkemizin en büyük şehri olan İstanbul, Osmanlı ve Bizans İmparatorluğu`nun başkenti olması itibarile detarihi öneme sahip birçok yapıyı barındırmaktadır. Ayasofya, Topkapı Sarayı, Sultanahmet Camisi bunlardan bazılarıdır. Diğer önemli turizm sahaları; Roma İmparatorluğu çağından kalan Bergama, Efes, Side, Truva, Meryem Ana Evi'nin yanı sıra Pamukkale, Kapadokya ve Nemrut bölgeleridir. Tüm bunların yanında Türkiye Turizminde bazı sorunlar da baş göstermektedir. Bu çalışmamda bu sorunlara değinip, çözüm arayışları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, turizm, dünya turizmi,

İÇİNDEKİLER

TUTANAK.....	ii
ÖZET.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYA TURİZMİ

1.1. TURİZM SEKTÖRÜNÜN ÖNEMİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ.....	3
1.2. BAŞLICA TURİZM ÇEŞİTLERİ	6
1.2.1. Kış Turizmi	6
1.2.2. Sağlık Turizmi	7
1.2.3. İnanç Turizmi.....	9
1.2.4. Spor Turizmi	9
1.2.5. Kongre Turizmi.....	11
1.2.6. Av Turizmi.....	11
1.3. TURİZM SEKTÖRÜNÜN MEVCUT DURUMU VE GELECEĞİ	13
1.4. TURİZMİN EKONOMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	15
1.4.1. Ödemeler Dengesine ve Ulusal Gelire Etkisi	16
1.4.2. İstihdama ve Bölgelerarası Gelişmeye Etkisi	18
1.4.3. Diğer Olumlu Etkileri	21

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE TURİZMİNİN MEVCUT DURUMU

2.1. TÜRKİYE TURİZM SEKTÖRÜNÜN TARİHSEL GELİŞİMİ	22
---	----

2.2. TÜRKİYE’NİN TURİSTİK DEĞERLERİ	26
2.2.1. Doğal Güzellikler.....	26
2.2.2. Tarihi Değerler.....	28
2.3. DOĞAL TURİZM KAYNAKLARI.....	30
2.3.1. Peribacaları	30
2.3.2. Travertenler.....	31
2.3.3. Mağaralar	32
2.3.4. Dağlar.....	34
2.3.5. Kaplıcalar.....	37
2.3.6. Yayla Turizmi	40
2.4. TÜRKİYEDE KIYI TURİZMİNİN GELİŞİMİ.....	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE TURİZMİNDE SORUNLAR VE ÇÖZÜM

ARAYIŞLARI

3.1. TÜRKİYE TURİZMİNDE TEMEL DENGESİZLİKLER.....	45
3.1.1. Tanıtma ve Pazarlama.....	48
3.1.2. Arz Ve Talep.....	48
3.1.3. Fiyat ve Kalite.....	48
3.1.4. Koruma ve Kullanma.....	49
3.2. SORUNLARA ÇÖZÜM ARAYIŞLARI	51
SONUÇ.....	55
KAYNAKÇA.....	57

KISALTMALAR LİSTESİ

M.Ö:	Milattan Önce
GSMH:	Gayri Safi Milli Hasıla
TURSAB:	Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
WTO:	World Trade Organization
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
vb. :	ve benzerleri
WTTC:	Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi
MAK:	Merkezi Avcılıkla Mücadele Komisyonu
STK:	Sivil Toplum Kuruluşu

GİRİŞ

Turizm, bir bölgeye veya bir ülkeye turist çekmek için alınan ekonomik, teknik ve kültürel önlemlerin yanı sıra, bilmek, eğlenmek, görmek ve rahatlamak için keşifler ile ilgilidir. Turist gezileri yalnızca bir yerden bir yere gidecek insanlar değil, kültürel, sosyal ekonomi ve iletişimdir. Turizm sayesinde, insanlar gittikleri ülkede gördükleri yerden para kazanacak ve diğer ülkelerin güzelliği hakkında bilgi sahibi olacaklar. Dolayısıyla turizm, ziyaret edilen ülkenin ekonomisine çok fazla katkıda bulunur.

Turizm endüstrisinin istatistik rakamları büyüdükçe ve gelişirse, Türkiye, her yıl daha fazla incelendiğinde, dünya turizm pastasının payı, turizm gelirlerinin çok daha düşük olmasını hak ediyor. Türkiye olağanüstü coğrafyası, doğal güzelliği ve üç yüzü çevreleyen deniz sayesinde doğal bir turizm cennetidir. Eğer bu doğal miras iyi kurulum ve nitelikli insan gücü tarafından destekleniyorsa, turizmde dünya lideri olmanın önünde herhangi bir engel yoktur. Hazırlamış olduğum tez çalışması özet, giriş, 3 bölüm, sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır. İlk bölümde genel olarak dünya turizmine değinilmiş tarihsel açıdan değerlendirildikten sonra turizmin çeşitleri hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra turizm sektörünün mevcut durumu ve geleceği hakkında bilgi verilmiştir. İlk bölümün sonunda ise turizmin ekonomiye etkileri üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde genel olarak türkiye turizmi anlatılmıştır. Burada da Türkiye turizminin tarihsel gelişiminden bahsedildikten sonra türkiyenin doğal güzellikleri üzerinde durulmuş ve bunlar hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü ve son bölümde ise türkiye turizminde olan sorunlara değinilmiş ve bu sorunlara çözüm arayışları bulunmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYA TURİZMİ

1.1. TURİZM SEKTÖRÜNÜN ÖNEMİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Turizmin geleceğine ilişkin doğru tahminlerde bulunabilmek için, turizmin bugününü anlamanın yanında geçmişinin de bilinmesinin önemli olduğunu düşünmekteyiz. Dolayısıyla, bu bölümde tarihsel gelişimine yer vereceğiz. Araştırmamızın konusu ve temel çerçevesi itibariyle, bu bölümde ayrıntılar yerine daha çok genel bilgiler vermenin doğru olacağı düşüncesindeyiz. Tarih boyunca insanlar kimi zaman bir ihtiyaçtan dolayı kimi zaman ise merak duygusundan kimi zaman ise başka yerleri görme isteğinden dolayı buldukları yerlerden başka yerlere doğru hareket etmişlerdir. Bu doğrultuda turizmin tarihinin en az insanlığın tarihi kadar eski olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bulut'a göre; turizm olgusunun başlangıcı; tekerleği, parayı, ve yazıyı ilk bulan, ticareti başlatan ve ticari ilişkilerde parayı ilk kullanılan Sümerlere, yani M.Ö. 4000 yılına kadar geriye götürmek mümkündür. Fenikelilerin de büyük bir olasılıkla bugünkü anlamda ilk gezginler olduğu söylenmektedir. Çoğunlukla ticaret amacıyla yola çıkan bu denizci insanlar, çok ve çeşitli yerler dolaşmışlardır. Benzer şekilde, Hindistan ve Çin'de da ilk kez geziler genellikle ticari amaçlı olmuştur. Çoğunlukla ticaret amacıyla seyahat eden insanlar turizmin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. Yine o dönemlerde ilk dinlenme ve konaklama amacıyla bazı yerlerin inşa edildiği görülmektedir. Buna göre; Milattan Önce 3000 yılında Mısır, tapınakları ve ünlü piramitleri nedeniyle gezginlerin yoğun ilgisini çeken bir ülke olmuştur. Babil Krallığında ve Eski Mısır'da gezginler için yolların güvenlik altına alındığı, konaklama ve dinlenme amacıyla bahçelerin ve evlerin inşa edildiği bilinmektedir.

Eski Yunan'da Milattan Önce 700'lü yıllarda olimpiyat oyunlarının başlaması, dünya turizm tarihi içerisinde önemli bir olay olarak kabul edilir. Bu oyunlara izlemek ve katılmak amacıyla yapılan ilk seyahatler sportif turizmin başlangıcı sayılabilir (Tunç, 2006: 32-33).

Modern anlamda turizm olayı bu dönemde başlamıştır diyebiliriz. Öyle ki, Anadolu'da Efes Demokratik Şehir Devleti'nin M.Ö. 334 yılında kurulmasından başlayarak oldukça yoğun ilgi çektiği ve yalnızca tek bir mevsimde 700.000 kişi tarafından ziyaret edildiği bilinmektedir. Bunun yanında Turizm sektörünün en önemli araçlarını oluşturan hizmet kuruluşlarından birisi olan konaklama tesislerinin (kamping, otel, motel vb.) ilk örneklerinden birisinin Avrupa'da doğduğu söylenmektedir. Ortaçağda Alp Dağlarını aşarak hacca gidenlerin konakladıkları tesisler, o zamanlar "Hospis" olarak isimlendirilmiştir. Misafirhane anlamına gelen "Hospis" kelimesi zamanla "Hotel" kelimesi halini almıştır. Türkçeye okunuşuyla giren "Otel" sözcüğünün kökünde konaklama, barınma konuk etme anlamlarının yattığı söylenebilir.

Öte yandan, tarih boyunca Evliya Çelebi, Heredot, İbni Batuta gibi tarihçi ve gezginlerin yeni yerlere olan bitmek tükenmek bilmeyen merakları, aydınlanma çağı ile birlikte Vasco de Gama, Magellan, Christoph Colombus, Piri Reis gibi maceraperest kişilerin yeni rota ve yerleri keşfetmesi, Goethe Jean Jacques Rousseau gibi aydınların gezip gördükleri yerleri yazıya dökmeleri ve bu eserlerin matbaa yoluyla maceraya açık zengin kitlelere ulaşması, turizmi aristokrat sınıfın katıldığı ayrıcalıklı bir faaliyet kolu haline getirmiştir (Yağcı, 2004: 28-30).

1789 yılında Fransa'daki ihtilalden sonra Yeniçağ kapanıp, Yakınçağ'a girilmiştir. İlk çağlarda başlayan askeri ve ticari amaçlı yolculuklar Yeniçağ'la birlikte turistik özellikler de kazanmış, başka bir deyişle,

insanlar artık gezmek amacıyla da seyahatmeye başlamışlardır. Yakınçağ`da ise Endüstri Devrimi`nin gerçekleşmesi ve daha özgür bir ortamın varlığı turizmin itici gücü olmuştur. 1830`larda demiryolu taşımacılığının gelişmesi ve buhar gücü ile çalışan gemilerin hizmete girmesi, zevk amacıyla seyahatin geniş kitleler arasında yaygınlaşmasında önemli rol oynamıştır. Seyahatin ucuzlaması, düşük gelir gruplarının da turizm olayına katılmasına ve büyük bir seyahat talebinin doğmasına yol açmıştır.

20-ci yüzyılda, turizm açısından büyük önem taşıyan bir olay 1920`lerde otomobil çağının başlamasıdır. Bu olay insanların hareketliliğini önemli ölçüde artırmıştır. Turizm maksadıyla yapılan yolculuklarda otomobilden yararlanma tüm beklentilerin ötesinde bir gelişme göstermiştir (Türk Seyahat Acentaları Birliği, www.tursab.org.tr, erişim tarihi 22.10. 2017).

Yirminci yüzyılda meydana gelen iki dünya savaşı, bir taraftan sosyal refahı ve ekonomiyi, güvenliğini ve seyahat özgürlüğünü azaltarak turizmi olumsuz yönde etkilerken diğer taraftan da ulaştırma araçlarında ve özellikle havacılık teknolojisinde önemli ilerlemeler yaratarak seyahatleri geliştirici yönde etkiler doğurmuştur. Günümüz turizm olayının gelişen ve değişen iki önemli boyutundan söz edilebilir. Bunlar, tur organizatörlerine konaklama işletmeleridir. Bu yüzyılın başlarında çoğunlukla aristokrat ve zengin kişilerin taleplerine ve zevklerine uygun olan oteller, günümüzde kitle turizminin koşullarına uygun, büyük kapasiteli ve standart hizmet sunan konaklama işletmelerine dönüşmüşlerdir. Tur organizatörlerinin gruplar için düzenlediği “paket turlar” ise günümüzde turizm olayının tipik bir yönüdür. Kişiler tek olarak yapabileceklerinden çok daha ucuza tüm ayrıntıları önceden belirlenmiş grup seyahatlerine giderek artan bir ilgi göstermekte ve

bunun sonucu olarak da bu hizmeti sunan işletmeler hızla gelişmektedir. Bu anlamda, bugün, turizm hareketi seyahat etme bakış açısına göre sınıflandırıldığı gibi, kişinin psikolojik durumuna, sosyal yaşamına, kültür ve eğitim seviyesine, ekonomik olanaklarına ve amacına göre de sınıflandırılmaktadır. Böyle bir sınıflandırma ise, hem turizm olayını farklı boyutları ile görebilmemiz hem de bir sektör olarak turizmin karmaşık yapısını daha iyi anlayabilmemiz adına elzemdir

(Turizmin Tarihsel Gelişimi, <http://www.belgeci.com/turizmin-tarihsel-gelisimi.html>, erişim tarihi: 22.10.2017).

1.2. BAŞLICA TURİZM ÇEŞİTLERİ

1.2.1. Kış Turizmi

Turizm ve tatil dönemleri ilk akla gelince, insanlar ilk önce 3S'yi (güneş, deniz, kum) düşünür. Ancak, turizm gelişiminin yanı sıra, insanların refah düzeylerini arttırmanın bir sonucu olarak alternatif turizm türleri de gelişti. İnsanlar şimdi sadece yaz aylarında turizm faaliyetlerine katılmanın bir yolunu bulmanın yeni yollarını buluyor. Bu araştırmalar sonucunda, alternatif bir turizm türü olan kış turizmi ortaya çıkmıştır.

Kış turizmi, yüksek kar yağışı ve yüksek kar süresine eğilimli alanlarda gelişmiş bir turizm türüdür. Kış turizminin merkezinde kayak. kış sporları. Başka bir deyişle, kış turizmi, çok yamaçlı karlı bölgelere yapılan yolculuklar, bu yolculuklar günde uzun sürerse kurulacak barınma ve diğer hizmetler durumunda oluşur (Olalı ve Timur, 2007: 39-41).

Kış turizmine gelen turistlere bakıldığında, insanların kayak sporu için geldiği görülüyor. Bu nedenle, kış turizmi faaliyetleri için açılacak olan bölgenin yüksekliği ve eğimi, kış sporlarına uygun olmak ve çok karlı

bir bölge olmak için başlıca etkenlerdir. Ayrıca yapılması gereken tırmanış yürüyüşleri vb. var. bölgedeki faaliyetler bölgede ek bir turist hareketine yol açacaktır.

Bu tur turizmi geliştirebilmek için bazı teknik ekipmana ihtiyaç duyulmaktadır. Kar yağışı, kalış süresinin yanı sıra teleferikler, teleskoplar, tele kabinler gibi kayak sporcularını istenen yüksekliğe taşımak için gereken ekipmanlardır. Tüm misafirlere her türlü ilkyardım hizmeti verilmelidir.

Bir diğer gelişme etkisi konaklama ve ulaşım konusudur. Gelecekteki konuklara erişim ve konaklama işlemlerine yolların açık kalması özel bir öneme sahiptir. Çünkü kurulacak konaklama tesisleri kayak ve diğer spor türlerinin inşa edileceği yerlere yakındır. Sonuç olarak, konaklama tesislerinin yüksek yerlerde olması zorunludur. Bu tesislere erişim kesintisiz olmalıdır.

Kış turizmi faaliyetlerinde en önemli unsurlardan biri kayaktır. Kayak sporları, sporcular açısından özel bir öneme sahiptir. Kayak bağımlılık yapan bir spordur, bu sporla uğraşan yabancı ve yerli turistler yaz etkinliklerini bırakıp kayak yapmayı tercih edebilirler (Hazar, 2001: 97-101).

1.2.2. Sağlık Turizmi

Dünyada sağlık turizmi kavramı, sağlık masraflarının artması, dünyanın farklı yerlerinde sağlık hizmetlerinin farklı niteliklerinin geliştirilmesi, ulaşım kolaylığı, ülkeler arası işbirliği ve ülkelerdeki bazı tedaviler dünyada gelişmiştir. Sağlık turizmi, insanlara sağlık hizmeti alabilmek için farklı ülkeler için yaptıkları bir yolculuktur.

Genellikle, sağlık turizmi 4 ana başlık altında toplanmaktadır.

- 1- Engelli turist
- 2- Termal sağlık turizmi
- 3- Tıbbi Turizm
- 4- Eski Turizm

Sağlık turizmi hastaların ve ailelerinin konforunu sağlamak için tıbbi seçenekler sunmayı amaçlamaktadır. Gelişmiş ülkelerdeki yüksek refah seviyesi ve eğitim düzeyine paralel olarak, sağlık hizmetlerinin sağlanması da maliyetlidir. Gelişmiş ülkelerdeki sağlık masraflarının yüzdesi ve yaşlanan nüfusun sağlık ihtiyaçları her yıl artmaktadır. Sosyal güvenlik maliyetlerinin artan maliyetleri sosyal güvenlik kurumlarını zorlamaktadır. Bu problemleri geride bırakmak için, gelişmiş ülkelerdeki özel sigorta kurumları ve sosyal güvenlik kurumları, kaliteli tıbbi hizmetler sunarak ve komşu ülkelerle sözleşme yaparak düşük maliyetli sağlık hizmetleri almaya çalışmaktadır.

Günümüzde gelişmiş ülkelerde nitelikli sağlık hizmetleri ile rekabet edebilecek seviyede sağlık hizmetleri sunmak için ülkemiz turist konumuna gelmiştir. Özellikle 90`lı yıllardan sonra, kamu sağlık hizmetlerine ek olarak, özel sektör sağlık hizmetlerinde önemli yatırımlar yapmıştır.

Meydandaki gelişmeler neticesinde özel sağlık kuruluşlarının sayısı, özellikle Avrupa standartlarıyla rekabet edebilecek büyük bölgelerde artmaya başlamıştır. Operasyonel ve yapım açısından yüksek maliyetli sağlık kurumlarının dış pazarlara açılma maliyetini azaltmak giderek zorunlu hale geliyor. Ayrıca, coğrafı konum ve sağlık sektöründe eğitimli ve eğitimli insan gücü, ülkemizin sağlık turizmindeki önemli avantajlarından biridir. Sağlık turizmi, ülkemizin doğal zenginliği sayesinde termal suları ve kaplıcaları iyileştirmeyi amaçlamaktadır

(Turizm Çeşitleri, <http://www.kultur.gov.tr/TR,96269/turizm-cesitleri.html>, erişim tarihi: 28.10.2017).

1.2.3. İnanç Turizmi

Ülke sınırları sayılmaksızın dünyada olan teknolojik değişiklikler insanları bir araya getirmektedir. Yazının icadından bu tarafa, belki de 9,000 veya 10.000 yıl önce, dünyadaki bazı bölgeler, farklı dinler,kültür, ve uygarlık arasında oluşan yakın ilişkilere sahne olmuştur.

Hem ilk çağ medeniyetlerinin Anadolu'da gelişmesi hem de Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde havarilerin ortaçağda ise Musevilerin buldukları ülkelerde karşılaştıkları ağır baskı ve yok etme politikaları sonucu, bu topraklara sığınmış olmaları Türklerin kendi dini olan İslamiyet'e ait eserlere ek olarak çok sayıda kilise vesinagogun Anadolu'da yer almasına neden olmuştur.

İnsanların devamlı çalıştıkları,ikamet ettikleri ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına, dini inançlarını gerçekleştirmek inanç çekim merkezlerini görmek maksadıyla gittikleri turistik amaçlı gezilerin turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi İnanç Turizmi olarak adlandırılabilir (Kaya, 2006: 101).

1.2.4. Spor Turizmi

Bireylerin gelir ve eğitim seviyesindeki artışlar ile hızlı nüfus artışı, kentleşme ve teknolojik gelişmeler, uluslararası turizm eğilimlerini ve hareketlerini değiştirmiş ve turizmde yeni unsurlar ortaya çıkarmıştır. Günümüzde spor uluslararası örgütlerinin ortaya koyduğu evrensel değerler ile ele alınmak kaydıyla her kesimin faydalandığı önemli bir araç haline gelmiştir.

Spor, toplumsal bütünleşme ve dayanışmayı sağlayan, insanların ve farklı kültürlerin birbirlerini daha iyi tanımalarına sebebiyet veren bir araçtır. Sporun evrensel değerlerinde, toplumlarda insanları gruplara ayıran din, ırk, milliyet, eğitim, mezhep, sosyal konum, ekonomik farklılıklar ve kültür vb. özellikleri göz ardı eden bir yaklaşımla herkese esit bir tutum ortaya konulmaktadır. Günümüzde turizm ürünleri artık güneş, kum deniz paketlerinin ilerisine gitmiş, farklı bir boyut kazanmış olup geleceğin başarılı turizm mahsullerini yaratmak için iyi bir pazar araştırması yapılması ve pazarın bileşenlerinin iyi bir şekilde etüt edilerek müşterilerin isteklerine göre düzenlenebilen modüler ürünlere geçilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu boyutta değişen ve gelişen turizm eğilimleri arasında "spor turizmi" olarak anılan turizm çeşidi son yıllarda sadece Türkiyede değil tüm dünya ülkelerinde ön plana çıkmakta ve modern toplumların yaşamının önemli bir parçası haline gelmektedir.

Dünya üzerinde kabul görmüş otoritelerce, çeşitli sporları yapan, spora ilgi duyan ve sporla ilişkisi bulunan insanların; sportif karşılaşmalara olimpiyatlara ve benzeri olaylara bizzat katılmak veya bunları izlemek amacıyla oluşturdukları turizm hareketi spor turizmi olarak adlandırılmaktadır. Genel turizm tariflerinden hareketle, spor turizmi kavramı için, spora ilgi duyan kişilerle, aktif olarak spor yapan kişi, takım ya da gruplar ile bunların idarecileri ve seyircilerinin turizme katılmalarından ortaya çıkan ilişkiler bütünü şeklinde bir yaklaşımda bulunmak mümkündür. Spor turizmine olimpiyat oyunları, uluslararası futbol turnuvaları (Avrupa Kupası, Dünya Kupası, vb.), Formula 1 yarışları örnek olarak verilebilir

(Akın, http://www.jotags.org/Articles/2015_vol3_issue2/2015_vol3_issue2_article3.pdf, erişim tarihi: 07.11. 2017).

1.2.5. Kongre Turizmi

Çeşitli konularda çeşitli zamanlarda uluslararası organizasyonlar tarafından düzenlenen kongreler, konferanslar, seminerler vb. faaliyetlerin katılımcılarının konuşmacılar veya izleyiciler olduğu turizm hareketidir. Kongre turizmi, güneş, deniz ve kumda turizm için bir alternatif yaratmak için çok uygundur.

1996'da İstanbul'da yapılan Habitat Kongresi'ne 17 bin kişi katıldı. 2003'te dünyada 100 milyon kişi kongre için yolculuk etti ve 200 milyon dolarlık bir turizm geliri ortaya çıktı. Dünya turizm hareketinin % 14'ü kongre turizmini teşkil etmektedir. Kongreye ev sahipliği yapan şehirlerin gelirleri önemli ölçüde artmaktadır. Genel olarak, kongreler kış aylarında yapılır, bu nedenle mevsimlik olmayan bir özelliğe sahiptirler. Kongre için gelen turistler turistlerden daha fazla harcıyor. Kongre kentin tanınmasını sağlar. Türkiye kongre turizminde dünya sıralamasında 25. sıradadır. İstanbul, kongre turizminde ülkemizin en önemli şehridir.

İstanbul'daki Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre Merkezi ve 18 cu delegede, büyük mekânların toplantı salonları ve 10 cu, Avrupa kongrelerinde temsilci. Antalya'daki Cam Primit Expo Center ve Sabancı Konferans ve Sergi Sarayı da önemli kongre merkezleridir. 2001 yılında 35 kongreden 50.000 delege ülkemize katılmış ve 75.000.000 dolar kazanılmıştır (Mustafazade, 2015: 45-46).

1.2.6. Av Turizmi

Av turizmi, avcılarının bulunduğu bir bölgede veya ülkede spor yapmak, avlamak ve dinlenmek için yaptıkları geçici barınma ve seyahatlerden oluşan bölgenin ve ülkenin ekonomisine önemli katkılar sağlayan bir

turizm türüdür. kalıcı olarak yaşa. Turizm, avcılarının belirli bir şekilde uyguladığı 18 uygulamalı ve avcılık çeşidinden biridir.

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan raporda av turizmi, "avcılık kaynaklarını kullanarak yurtiçi ve yurtdışı avcılarının kullanımı ve bunların değerlendirilmesi yoluyla ülke ekonomisine katkıda bulunmayı amaçlayan turizm faaliyetleri" olarak tanımlanmaktadır estetik ve turistik yönlerden kaynaklar ". Bu nedenle, av turizmi turizmin bir parçasıdır ve yabancı ve yerli avcılarının avun için nereye giderseniz gidin, diğer yaşam biçimlerini ve spor yapabilecekleri ülkenin ve bölgenin ekonomisine katkıda bulunur. Bu nedenle, sürdürülebilirlik çerçevesinde ülkenin avlanma potansiyelinden yararlanabilmek, ülkedeki tüm yabani hayvan türlerinin sürekli olarak kendi yaşam alanlarında olmasını sağlamak için gerekli önlemlerin alınmasını gerektirir. Günümüzde dünyanın pek çok ülkesi av turizmi sayesinde hayvanların avlanma habitatlarını koruyabilir ve ülke ekonomisine katkıda bulunabilir. Bu doğrultuda; av turizminin gelişmekte olan ülkeler açısından doğal dengenin korunması için bir gereklilik olduğunu söylemek mümkündür, özellikle gelişmenin doğası bilinçsizce tahrip edildiğinde. Aksi takdirde, bu ülkeler bu kaynakların korunması için yetersiz ekonomik güçlerinden bazılarını kendi doğal kaynaklarının bir kısmından vazgeçmekten fazla harcamak zorunda kalacaklardır. Türkiye av turizmini geliştirmiyor, av turizmi bölgelerini korumak için kullanılabilme şansını yitiren ülkelerden biri olduğu söyleniyor.

Türkiye'nin bitki örtüsü, vahşi hayat ve turizm avcılık coğrafi yapısının geliştirilmesi için uygundur. Av turizmi için avlanan avlar, ülkemizdeki hayvanların potansiyelini de dikkate alarak Orman Bakanlığı (Milli Parklar, Avcılık ve Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü) tarafından tespit

edilip ilan edilir. Yabancı turist avcıları, A Grubu Seyahat Acentelerine verilen Avlanma Turizm İzin Belgesi ile Orman Bakanlığı tarafından avlanabilir. Ayrıca, yabancı turist avcıları, yalnızca Orman Milli Parkları ve Avcılık ve Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü tarafından tescilli özel avlanma yerlerinde üretilen ve serbest bırakılan türleri avlayabilirler. Seyahat acentesini avlayabilen yabancı turist avcıları, MAK (Merkezi Avcılıkla Mücadele Komisyonu) düzenlemesine ve 6136 sayılı yasanın uygulanmasına ilişkin yönetmelik uyarınca av tüfeğini ve aksesuarlarını getirebilirler. Avlanma İzin Belgelerinde; ad, soyad, milliyet, ülkeye giriş ve çıkış tarihleri ve gümrük kapıları, avlanma tarihleri ve avlanma alanları, avlanan hayvan av hayvan türleri ve sayıları belirtilir (Av Turizmi,<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,9874/av-turizmi.html>, erişim tarihi: 12.11.2017).

1.3. TURİZM SEKTÖRÜNÜN MEVCUT DURUMU VE GELECEĞİ

1950'li yıllara gelindiğinde, uluslararası seyahat genel halk tarafından erişilebilir hale geldi ve 1995'te turist sayısı yılda ortalama% 7,1 artarak 25 milyon oldu. Aynı dönemde (cari fiyatlarla yapılan uluslararası taşımacılık hariç), uluslararası turizm geliri 2,1 milyar dolardan 406 milyar dolara ulaştı.

Turizm hareketleri ulaşım ve iletişim araçlarının geliştirilmesiyle birlikte artmaya devam etmektedir. Turizmde kalkınmayı yönlendiren başlıca faktörler şu şekilde sıralanabilir:

- Boş vakitlerin artırılması, yaygın ücretli tatiller
- Artan gelir ve insanlar arasında daha dengeli dağılım,
- Taşımacılık araçlarının geliştirilmesi, hız ve konfor artışı,

- Konaklama tarzlarının çeşitlenmesi ve çeşitliliği,
- Promosyon, reklam ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin olumlu etkisi,
- İkincil mahfazanın yayılması,
- Bazı turistik yerler popüler,
- Toplulukta tatil fikirlerinin yaygınlaştırılması,
- Paket turların görünümü ve kabulü,
- Sınır geçişlerinde resmi işlemlerde azalma,
- Lüks olmaktan ziyade bir zorunluluk olarak düşünülürse,
- Ben. II. Dünya Savaşı`ndan sonra yabancı kültürlerin tanıtılması ve tanınması için artan talep (Sönmez, 2012: 32).

Dünya genelinde turist sayısı (turizm) 1990'lı yılların ilk yarısında artmaya devam etti. 1990 ile 1995 yılları arasında en iyi performans gösteren bölgeler Doğu Asya ve Pasifik'tir; yıllık% 8.3 büyüme, Orta Doğu% 6.6 büyüme, Afrika 6.1% büyüme ve Güney Asya'da% 5.9 büyüme. Küresel olarak, ortalama büyüme oranının% 4.3'ün altındaki bölgeler, Avrupa'da% 3.7, ABD'de% 3.3 arttı.

1995 ile 2007 yılları arasındaki 2001 ve 2003 yılları arasındaki ortalama büyüme, teröre ve ekonomik yavaşlamaya rağmen, yılda ortalama% 4'ten fazladır. Uluslararası turizm gelirleri 2006'ya kıyasla% 5.6 artış gösterdi ve 2007'de 856 milyar dolar arttı. Uluslararası turistlerin tüm ihracat gelirleri günde yaklaşık 1 trilyon dolar olan 2007'de 3 trilyon dolara ulaştı. 2007 yılında, uluslararası turist sayısı 2006'ya kıyasla % 6.6 artarak 903 milyona ulaştı. Uluslararası turistlerin genişlemesi 2010'da bir milyara ulaşması bekleniyor

(Yıldız,<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/213959>, erişim tarihi: 15.11.2017).

BMDTÖ'ye göre, 1950 yılında en çok tercih edilen 15 varış noktası, toplam uluslararası varış sayısının % 98'ini, 1970'deki % 75'ten 2007'de % 57'ye çekti. Bu, gelişmekte olan ülkelerin çoğunun yeni varış noktalarını tercih ettiğini gösteriyor.

2008 yılında, uluslararası turist sayısı 2007'ye kıyasla 21 milyon artarak 924 milyona ulaştı ve % 2'lik bir artış oldu. Dünya ekonomisindeki finansal krizler, petrol fiyatlarındaki aşırı dalgalanmalar ve paritesi, turist talebinin devam etmesi nedeniyle yıl boyunca yavaşlamıştı. Ocak ve Temmuz ayları arasında uluslararası turist gelişleri % 5 artarken, yılın geri kalanında % 1'lik bir düşüş görüldü. 2008'in ikinci yarısında, 2007'de çift basamaklı bir büyüme kaydeden Avrupa ve Asya turizmi, % 3 oranında azaldı. Öte yandan ABD, Ortadoğu'da % 5, Afrika'da % 1 ve Ortadoğu'da % 4 büyüme ile yılın ikinci yarısında büyümesini sürdürdü ancak ilk yarıya kıyasla belirgin bir düşüş yaşadı. yıl. Yıl boyunca en iyi performans gösteren bölgeler Ortadoğu'da % 11, Afrika'da % 5 ve Amerika'da % 4 arttı. Honduras, Nikaragua, Panama, Uruguay, Kore, Çin, Endonezya, Mısır, dünya genelinde olumsuz koşullara rağmen Lübnan'da Ürdün ve Türkiye gibi destinasyonlar 2008'de büyümeye devam etti. 2009'da turistlerin gelişleri 2008'e kıyasla % 4, milyon turizm gelirleri 942 milyar dolardan 852 milyar dolara geriledi (Bayer, 2007: 125-126).

1.4. TURİZMİN EKONOMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Turizm, sosyal ve kültürel boyutlara sahip bir olay olmasına rağmen, çoğu kez ekonomik açıdan kabul gören bir sosyal etkinliktir. 1980'li yıllardan beri ekonomik ve kitlesel bir fenomen haline gelen turizmin 2010 yılında 1 milyar, Dünya Turizm Örgütü (WTO) tarafından 2020

yılında 1,5 milyar artması bekleniyor. Özellikle gelişmekte olan ülke ekonomileri üzerindeki olumlu etkileri turizmin ekonomik yönünü ön plana çıkarmıştır.

Ulusal ve uluslararası ekonomik sorunları çözmek ve ülke ekonomilerinin karşılaştığı darboğazların üstesinden gelmek için turizmin neredeyse bir başlangıç noktası dinamik ve ekonomiktir. Bu bağlamda, turizm ülkenin ekonomisi üzerinde olumlu etkilere sahiptir; gelir standardizasyonu ve gelirin etkisi, istihdam artışına etkisi, altyapı ve üstyapı yatırımları yoluyla bölgesel farklılıkların azaltılması, yabancı sermayenin çekilmesi, vergi gelirleri ve finansmanının artırılması ve yatırım, istihdam ve gelirin artırılması gibi konulardaki gelişmelere odaklanıyor. Ücret ile milli gelir, istihdam ve bölgelerarası kalkınma ve olumlu ekonomik etkinin dengesi sağlanması, konunun bütünlüğünün kaldırılmamasını sağlamak için turizmin diğer olumlu etkileri olarak üç başlık altında incelenecektir

(Bilici,<https://turizmcii.wordpress.com/turizm/turizmin-ekonomiye-olumlu-ve-olumsuz-etkileri/>, erişim tarihi: 02.12.2017).

1.4.1. Ödemeler Dengesine ve Ulusal Gelire Etkisi

Ödemeler Dengesine Etkisi:

Ödemeler dengesi, bir ülkedeki yerleşik kişilerin belirli bir dönem boyunca yabancı ülkelerdeki yerleşik kişilerle yaptıkları tüm ekonomik ilişkilerin sonucunu gösteren sistematik bir kayıttır. Temelde dört bölümden (cari işlemler, sermaye hesabı, resmi rezerv, net hata ve noksan) ibaret olan bu tablo içerisinde turizm hareketleri, cari işlemler dengesi başlığı altında hizmetler dengesi kalemi içerisinde yer almaktadır. Ödemeler dengesinde açık ya da fazlanın olması, ülke

ekonomisi üzerinde önemli bir yere sahiptir. Çünkü ödemeler dengesi ülkedeki geliri, istihdam düzeyini, ekonomik büyüme ve kalkınma hızını, döviz kurlarını, dış borçlar gibi pek çok alanı etkilemektedir. Uluslararası turizmin neden olduğu döviz hareketleri, turist gönderen ülkenin döviz talebini, turist kabul eden ülkenin de döviz arzını artırıcı bir rol oynadığından, ülkelerin dış ödemeler dengesini etkilemektedir. Bu özelliği ile turizm gelirleri, döviz sıkıntısı çeken ve ödemeler dengesi açığı veren ülkeler için oldukça önemli bir döviz kaynağıdır. Diğer bir deyişle; mal ve hizmet ihracatı ile ülkeye gelen turiste satılan üründen elde edilen gelirin arasında bir fark görülmemesi, turizm faaliyetinin ihracat olarak nitelendirildiği bu çerçevede özellikle turizm harcamalarının az olduğu gelişmekte olan ülkelerde ödemeler dengesi açıklarını kapatmak için turizmden faydalanmak büyük önem arz etmektedir. Diğer sektörlerde dış satımın gerçekleşebilmesi için iki ülke arasında ikili ve ters yönlü bir ilişki söz konusu olurken, turizm sektöründe turizm talebi ve döviz akımı tek yönlü olarak aynı ülkeye gitmesi, turizmden elde edilen geliri mal ve hizmet ihracatından farklı duruma, görünmeyen ihracat niteliğine kavuşmasını sağlamıştır (Özdemir,<http://rekreasyon.org/turizmin-etkileri/>, erişim tarihi: 06.12.2017).

Ulusal Gelire Etkisi:

“Ulusal gelir, bir ülkede belirli bir dönemde (genellikle 1 yıl) üretilen nihai mal ve hizmetlerin piyasa fiyatları cinsinden toplam parasal değeridir”. Turizm gelirlerinin olumlu etkilerinden en önemlisi gelir yaratıcı olmasıdır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için önem arz eden turizm gelirin, milli gelire etkisini; kaynak stokları, teknik bilgiye sahip olma, sosyal ve politik istikrar, davranış ve alışkanlıklar, yatırımlar belirlemektedir. Turizmin ulusal gelire etkisi temelde 2 şekilde görülür:

Turizm olayı turistlerin yapmış oldukları harcamalar sayesinde milli gelire direkt olarak enjekte olurken diğertaraftan çarpan mekanizması sayesinde milli ekonomide geniş bir gelir etkisi göstermektedir. Konumuz bakımından “çarpanı; marjinal harcamaların, ihracatın ve tüketim eğiliminin gelirler üzerindeki teorik ve kantitatif etkisini belirleyen katsayı” şeklinde tanımlamak mümkündür. Daha açık bir ifadeyle, Turistlerin seyahat amacıyla gittikleri ülkede; konaklama, gezi eğlence, yeme içme, ulaşım, alışveriş, hediyelik eşyavb gibi gereksinimleri karşılamak amacıyla yaptıkları harcamalar söz konusu ülkenin ekonomik olarak gelirinin doğrudan artmasına neden olacaktır. Fakat gelir etkisi bununla sınırlı değildir. Turizm sektörünün, daha öncede belirtildiği gibi, irili ufaklı bir çok sektörle ilişkili olması, elde edilen turizm gelirlerinin bu sektördeki bir çok mal ve hizmetin üretim, tüketim, ihracat ya da ithalatına yol açacaktır. Böylece elde edilen turizm gelirleri diğer sektörlerdeki üretim faktörleri sahipleri tarafından harcanarak ve ekonomi içerisinde çeşitli şekillerde el değiştirerek diğer faktör sahiplerine de gelir oluşturacaktır (Korkmaz, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/8451>, erişim tarihi: 10.12.2017).

1.4.2. İstihdama ve Bölgelerarası Gelişmeye Etkisi

İstihdama Etkisi:

İstihdam kavramı bugün çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Bazı yazarlara göre; çalışma arzusunda, iş ararken ya da emek arzında olduğu şeklinde tanımlanır ve bazılarına göre bu, ekonomide arzulanan ve iş ar eden tüm yetişkinlerin iş bulduğu anlamına gelir. Geniş anlamda, istihdam; üretimdeki faktörlerin (emek, sermaye, toprak, girişim)

üretimde kullanılması anlamına gelir. İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılın ilk çeyreğinde, gelişmekte olan ülkelerin en önemli hedefleri, ülkelerini kendi ekonomik kalkınmasını gerçekleştirmek için bir endüstriyel topluma dönüştürmek ve bu anlamda halka gelir getirici işler açmaktır. Ülkeyi ve istihdamı arttırmak. Bununla birlikte, gelişmekte olan ülkelerde, küreselleşmenin etkisi altında giderek daha fazla iş gücünü kurtaran yeni teknolojilerin kullanımı, istihdamda artışa neden olmaktadır. Buna ek olarak, bu ülkelerde görülen hızlı nüfus artışı, işsizlik tehlikesinin giderek daha önemli boyutlara ulaşmasına eşlik ediyor. Bu sorun, ülkelerin daha ileri aşamalara gelmeden önce sahip oldukları bir takım kaynakları değerlendirerek çözülebilir. Bu bağlamda, turizm sektörü, altyapı yatırımları ve konut yapımı nedeniyle istihdam olanakları yaratmanın yanı sıra, diğer sektörlerle kıyasla mekanizasyona ve otomasyona dönüştürme fırsatı açısından ön planda. Buna ek olarak, Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC) tarafından yapılan anket, diğer sanayilerdeki istihdam artışının % 2.45 olduğunu ortaya koymaktadır. Turizm sektöründe yıllık istihdam artışı % 5,2; turizm, özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından turizm sektörü açısından önem kazanmaktadır (Oktayer, 2007: 36).

Turizmin istihdam üzerindeki etkisi; doğrudan istihdam, dolaylı istihdam ve uyarılmış istihdam olmak üzere üç şekilde görülür. Doğrudan istihdam, turizm sektörünün temel bileşenlerinde (konaklama- ulaştırma, yeme- içme vb) çalışanların sayısını verir. Dolaylı istihdam, turizm endüstrisinin öncesinde ve faaliyet esnasında ihtiyaç duyduğu ürünlerinin teminini sağlayan sektörlerdeki çalışanları kapsamaktadır.

Bölgelerarası Gelişmeye Etkisi:

Bölgeler arası dengesizlik; aynı alanda farklı yerlerde görülen her türlü eşitsizlik olarak ifade edilirken, bölgesel kalkınma ise; bir bölgenin ya da

yörenin refah seviyesindeki artış olarak telendirilmektedir. Küreselleşme sürecindeki dünya ülkelerinin en büyük sorunlarından birisi de aynı ülke içerisinde farklı bölgelerde gelişmişlik düzeyinin farklı olmasıdır. Bölgesel dengesizliklerin azaltılması ve gelişmiş bölgelere kıyasla geri olan yaşam standartlarının belirli düzeye yükseltilmesi; söz konusu bölgenin değerlerinin ve insanının aktif hale getirilmesine bağlıdır. Bu bağlamda turizm mekanizması ile farklılığın derilebileceği söylenmektedir. Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse; tarım ve sanayi gibi sektörlerde yeterli kaynaklara sahip olmayan bölgelerde, hammadde ve teknolojik açıdan dışa bağımlılığı düşük olan turizm sektöründen faydalanarak, bölgenin kendine has turizm dinamiklerini planlı ve etkin bir şekilde harekete geçirerek bölgedeki; gelir, istihdam, alt- üst yapı ve yaşam standartlarının artmasını sağlayarak bölgelerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Turizmin bölgeler arası dengesizliği gidermesindeki örneklere bakacak olursak; 1970'lerde güney İtalya'nın turizmde hamle yaparak gelişmesi ve Amerika' da iktisadi anlamda zayıf olan Arizona' da çölün ortasında tasarlanan "Las Vegas" turizmin bölgeler arası dengesizliğin giderilmesindeki etkinliğinin önemli örneklerindedir. Yukarıda turizmin bölgeler arası dengesizliği gidermesindeki özelliğinden bahsedilmiş fakat hemen belirtmek gerekir ki; Turizmin bir bölgede dengesizliğin giderilmesinde lokomotif görevini üstlenmesi, bölgedeki diğer kaynakların yetersiz olması ve yapılan incelemelerde yeterli turizm potansiyeline sahip olunması ile yakın ilişkilidir (Korkmaz, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/8451>, erişim tarihi: 10.12.2017).

1.4.3. Diğer Olumlu Etkileri

Turizm sektörü, hizmet sektörünün bir alt sektörü olduğu için diğer sektörlerle yakından ilişkilidir. Turizm sektörü gelirin etkisi ile 1 gelir birimi tarafından üretilmektedir; tarım, sanayi ve hizmetler sektörleri.

Turizm, tarım sektöründen etkilenmektedir ve istihdam alanlarındaki artış ile açıklanabilir: turizm, gıda ve içecek faaliyetlerini karşılayan tarım sektöründeki artışla doğru orantılı olacaktır. Bu, artan gelir ve yüksek kaliteli ürünlerden kaynaklanmaktadır. Buna ek olarak, gelir potansiyel turistik yerlerde kampa arazi kiralayarak elde edilir. Bununla birlikte, turizm tarım sektörünün gelirini etkilemek için başka bir yol; turizmin gelişimi, çiftlik evlerinin yerel düzeyde açılması, aile emekliliklerinin geliştirilmesi ve kırsal tatil evlerine gelir sağlanması. Bir diğer önemli nokta, turizmin tarım sektöründe etkili olmasıdır; sezon boyunca turizm hizmetlerinde meydana gelen artışın telafi edilmesi için tarım sektörünün benzersiz istihdam gücünün özellikle nitelenmemiş alanlarda kullanılması önemlidir, böylece her iki kesim için de işsizlik artabilir. Sektör üzerindeki etkileri açısından sanayi sektörüne bakarsanız; tüketim, ara mallar ve yatırım malları üreten tüm sanayilerin turizm gelişmiş bölgelerini yeniden canlandırdığı görülüyor.

Hizmetler sektörü değerlendirildiğinde; polis, vb.) ve ekipman sanatı (elektrikçi, ressam vb.), lüks hizmetler ile ilgili üretim sanatı ile ilgili (kuyumcular, antikalar, vb.) (Özdemir, <http://rekreasyon.org/turizmin-etkileri/>, erişim tarihi: 06.12.2017).

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE TURİZMİNİN MEVCUT DURUMU

2.1. TÜRKİYE TURİZM SEKTÖRÜNÜN TARİHSEL GELİŞİMİ

Turizmin Türkiye'deki gelişimini ele alan çalışmalar incelendiğinde, bu geçmişi daha çok Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar götürdükleri görülmektedir. Burada turizm adına önemle vurgulanması gereken nokta, Osmanlı İmparatorluğu'nun ya da bugünkü sınırlarıyla Türkiye'nin on dokuzuncu yüzyılda ve yirminci yüzyılın ilk on yılında yabancılara açık bir ülke olmasıdır. Hem yabancıların hem de ülkede yaşayanların özgürce dolaşabildiği ve gezebildiği böyle bir dönemde turizm adına atılan adımlar turizmin Türkiye'deki gelişimine kuşkusuz olumlu katkılarda bulunmuştur. Bu doğrultuda, 1846 yılında Aya İrini Kilisesinin askeri müzeye dönüştürülmesi ve 1863 yılında İstanbul'da Sergi-i Umum-i Osmani adıyla ulusal bir fuarın açılması turizm alanında ilk ciddi faaliyetler olarak görülmektedir. Diğer taraftan 1890 yılında yürürlüğe giren "Seyyahine Tercümanlık Edenler Hakkında Tatbik Edilecek 190 Sayılı Nizamname" ise turizmin gelişmesine katkı sağlayan ilk düzenlemelerden birisidir (Evrenüz, 2015: 53-54).

19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında Orient Express'in İstanbul'a seferler düzenlemeye başlamasıyla birlikte oteller açılmaya başlamıştır. 1892 yılında Büyük Londra Otelinin açılması ve hemen ardından Pera Palas Otelinin hizmete girmesiyle özellikle Avrupa'dan yataklı vagonlarla gerçekleştirilen tren seyahatleri neticesinde doğan talebi büyük ölçüde karşılar hale gelmiştir. Bu oteller çoğunlukla yabancılara hizmet vermek üzere kurulmuş ve talebe bağlı olarak da sayıları giderek artmıştır.

Birinci Dünya Savaşının başlaması ve Osmanlı İmparatorluğun yıkılması ile 1900'lü yılların başları turizmin gelişiminde olumsuz etkenlerin hakim olduğu yıllar olmuştur. Bu dönemde Türkiye'de ikinci dünya savaşının sonuna kadar yabancı ziyaretçilerin girişi özel bir izne tabi tutulmuş ve yerli halkın seyahati de kısıtlanmıştır. Savaş sonrası ülkenin yeniden yapılanması sürecinde Türkiye dış dünyaya kapalı bir ülke haline gelmiştir. Bu dönemin en belirgin özelliği hem yerli halka hem de yabancılara yönelik bir seyahat engelinin olmasıdır. 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması turizmi geliştirmeye yönelik çabaların yeniden hareketlilik kazanmasını olumlu yönde etkilemiştir (Alp, www.researchgate.net, erişim tarihi: 13.12.2017).

Cumhuriyetin kurulmasının ardından örgütsel anlamdaki ilk ciddi yapılanma, 1923 yılında Türk Seyyahine Cemiyeti'nin kurulmasıdır. Sonraki yıllarda önce Türkiye Turing Kulübü ve sonra Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu adıyla faaliyetini sürdüren bu kuruluş, İkinci Dünya Savaşına kadar ki dönemde devlet organı gibi çalışmış ve yarı resmi olarak Türkiye'de turizm politikalarını belirlemiştir. 1925 yılında Türkiye Teyyare Cemiyetinin kurulması, 1934 yılında İktisat Vekaleti Teşkilat ve Vazifeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile ilk kamu örgütlenmesinin gerçekleşmesi, 1939'da Ticaret Bakanlığa bağlı Turizm Müdürlüğü'nün kurulması, 1950 ve 1953 yıllarında turizm işletmeleri için çıkan teşvik kanunları ve bu yıllara kadar yapılan alt yapı yatırımları turizmin gelişmesindeki önemli kilometre taşlarıdır. Ancak tüm bu gelişmeler Türkiye'deki seyahat engelinin de büyük etkisiyle yeterli olmamıştır.

1950 yılında bu seyahat kısıtlaması büyük ölçüde ortadan kalkmış, Türkiye'nin büyük bir bölümünü izinsiz olarak geriye kalan askeri bölgelerini de izinli olarak gezmek mümkün olmuştur. Türkiye, 1960'lı

ve sonraki yıllarda Kalkınma Planlarının yapıldığı yeni bir döneme girmiştir. Bu doğrultuda 1960'lı ve 1970'li yıllar turizm sektöründe olumlu gelişmelerin yaşandığı bir diğer aşamadır. Bölgeler itibarıyla kaynak envanterlerinin çıkarılması, fiziksel planlama çalışmalarının yapılması, teknik altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi ve öncü-örnek tesisler olarak adlandırılan yat limanı, konaklama vb. yatırımların devlet eliyle gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.

Türkiye'de planlı döneme geçilmesi ile birçok teşvik yasalarının çıkarılması ve yol, liman, hava meydanları gibi alt yapı yatırımlarına verilen önemin artması, ulaştırma ve haberleşme sistemlerinin iyileştirilmesi, başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlerin imarına başlanması ve arkeolojik kazılara ağırlık verilmesi, tarihi yerlerin yenileme çalışmalarına hız verilmesi turizm sektörünün uzun vadede gelişmesine büyük katkıda bulunmuştur. 1980 sonrasında yaşanan en önemli olay 24 Ocak 1980 tarihinde uygulamaya konulan "Ekonomik İstikrar Tedbirleri"dir. Bu karar bağlamında 1982 yılında sektördeki darboğazları çözmek ve gerekli yasal düzenlemeleri getirmek amacıyla "Turizmi Teşvik Yasası" yürürlüğe sokulmuştur. Bu yasa ile turizm sektörünü düzenleyecek, geliştirecek, dinamik bir yapı ve işleyişe kavuşturacak tertip ve tedbirler getirilmiş ve bu da sektörün gelişimine önemli bir ivme kazandırmıştır.

1990'lı yılların ilk yarısı tesis doluluk oranlarını yükseltmek amacıyla tanıtma ve pazarlamaya hız verilmesi ve yine arz kapasitesindeki artışa paralel olarak had safhaya ulaşmış olan eğitimli iş gücü ihtiyacının giderilmesi çabalarına sahne olmuştur. Turizme verilen önem gün geçtikçe artmış ve hatta kriz dönemlerinde bile çıkarılan teşvik kanunları ile turizmin geliştirilmesi yolunda ciddi adımlar atılmıştır. 2000'li yıllarla birlikte turizm pazarlamasına daha fazla önem verilmesi, fiziksel

çevrenin, sit alanlarının ve tarihi mekanların korunması, turizmin çeşitlendirilmesi ve KOBİ'lerin desteklenmesi ön plana çıkmıştır (Önen, 2008: 187-188).

2007-2013 yıllarını kapsayan Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda tarihsel ve sosyal çevreyi koruma, turizm alanında yeni kapasite yaratmanın yanı sıra mevcut ürün niteliğinin yükseltilmesi; yeni aktörlerin tanıtım, pazarlama, alt yapı, turizm eğitimi ve çevre konularında görevleri ile kamunun turizm sektöründeki rolünün yeniden tanımlanması öne çıkmış; turizmin mevsimlik ve coğrafi dağılımını iyileştirmek ve dış pazarda değişen tüketici tercihleri de dikkate alınarak yeni turizm çeşitleri yaratmaya çalışmak; turizm sektörünü, ülkedeki refah ve gelişmişlik dengesizliklerini azaltıcı doğrultuda kullanmak gibi amaçlar belirlenmiştir.

Özetle; Türkiye, 1980'li yıllara kadar daha çok temel kadroları ve kurumları oluşturmak, gerekli bilgi birikimini sağlamak, turizmle ilgili mevzuatları oluşturmak için çabalamış ve Osmanlı İmparatorluğu Döneminden miras aldığı turizm anlayışını, günümüzün çağdaş turizm anlayışına taşımıştır. 1990'lı yıllardan sonra ise tesisleşme, tanıtım, turizm çekiciliğini artırma, turizm çeşitlerini artırmak ve turizm eğitimi ön plana çıkarmak gibi konulara daha fazla önem vermiştir. Bu yıllardan itibaren ise Türkiye, hem turizm gelirleri açısından hem de ülkeye gelen turist sayısı açısından büyük bir artış oranı yakalamıştır. Turizmin tarihsel gelişimi sırasında anlattıklarımızdan yola çıkarak turizm hareketlerinin başlangıçta ticaret amacıyla yapılan seyahatlerle başladığını ve artık günümüzde kapsamı ve etkileri giderek artan çok yönlü bir sosyo-ekonomik olaya dönüştüğünü söyleyebiliriz (Sönmez, 2012: 41).

2.2. TÜRKİYE’NİN TURİSTİK DEĞERLERİ

2.2.1. Doğal Güzellikler

Türkiye'nin doğal güzelliklerini sıralamak için bölgeye göre ayrıştırma yapabiliriz. Asya ve Avrupa'nın kesiştiği bir bölgede, Ülkemiz kıtayı dünyanın tarihi boyunca birçok büyük imparatorluk ve medeniyete ev sahipliği yaptı. Coğrafi konumu, dört mevsim şehirde yaşayan bir ülke. Bölgelere göre doğal güzelliği emirle belirleyeceğiz;

Marmara Bölgesi:

Avrupa'daki Marmara bölgesinin kıyıları turizm açısından çok popüler değildir ve Bizans ve Osmanlı mimarisinin tarihi eserleri vardır. Özellikle İstanbul ili, hem tarihi hem de Boğaz manzarası açısından ülke için çok önemlidir. Asya'daki kıyı şeritleri ve akranları turizm için önemli bir gelir kaynağıdır. Bursa Uludağ Milli Parkı ve kayak tatil beldeleri doğal güzellikler arasındadır. Buna ek olarak, Osmanlı İmparatorluğu'na ev sahipliği yapan Bursa kenti, tarihi anıtlar açısından çok zengindir. Çanakkale ilinde kurtuluş mücadelesinin anılarını korur (Marmara Bölgesi Turizmi,

<http://www.sosyalbilgilersinifi.com/2017/02/marmara-bolgesindeki-turizm.html>, erişim tarihi: 17.12.2017).

Ege Bölgesi:

Ege bölgesinin iç kısımları, anavatanın eski uygarlıklarını tarihi anıtlar açısından yansıtan değerlere sahiptir. Kıyı şeridi, Akdeniz bölgesinden sonra en önemli turistik plaj ve tatil köylerine sahiptir. Doğal güzellikler, İzmir ilinin yanı sıra Manyas Kuş Gölü ve Pamukkale'nin de ilk sayılabilir doğal güzellikleridir. Ayrıca, İzmir, Hıristiyan ve Bizans dünyasında çok önemli tarihi eserlere sahiptir. Ege bölgesi sağlık nedenleriyle turist çeken önemli bir bölgedir

(Ege Bölgesinde Turizm, <https://www.diyadinnet.com/YararliBilgiler-361&Bilgi=ege-b%C3%B6lgesinin-turizmi>, erişim tarihi: 17.12.2017).

Akdeniz Bölgesi:

MuğlaAntalya, gibi iller dünyanın önde gelen birçok plajına sahiptir. Yemyeşil ormanları, doğası ve tatil köyleri ile de ünlüdür. Plajlar ve deniz gibi doğal güzellikler, turizm açısından en önemli gelir merkezi ve kaynağıdır. Kovada Gölü, Kızıldağ, Köprülü Kanyon ve Karatepe - Aslantaş milli parkları. Her yıl Antalya'da Altın Portakal Film Festivali ve Tekstil FuarıMersin Moda, yapılıyor (Akdeniz Bölgesi'nin Turizm Özellikleri, <https://www.msxlabs.org/forum/turkiye-cografyasi/266671-akdeniz-bolgesi-turizm-ozellikleri.html>, erişim tarihi: 18.12.2017).

İç Anadolu Bölgesi:

Bölgenin önemli turistik mekanları Ihlara vadisi,Peribacaları, Derinkuyu yeraltı şehirleri (Kapadokya), Konya'daki Selçuklu eserleri, Mevlana türbesi ve çeşitli yerlerde eski Hitit şehirleri önemli turistik yerlerdir. Özellikle Eskişehir, Ankara, Konya, Niğde, Kayseri'de bu yerlerde kaplıcalar var. Bu amaçla kurulan dinlenme ve konaklama tesisleri bu yerleşim merkezlerinde bulunmaktadır. Ankara'da Erciyes ve Elmadag bölgede kayak turizmi açısından gelişmiş yerlerdir. Her yıl İç Anadolu'da düzenlenen Kayseri Anadolu Fuarı ve Konya Fuarı, başlıca turizm ve ticaret fuarlarıdır. İç Anadolu Bölgesi'nde Boğazköy Alacahöyük Milli Parkı, Göreme Tarihi Milli Parkı ve Yozgat Çamlığı Milli Parkı gibi tarihi ve doğal korunan turistik alanlar da bulunmaktadır.

Karadeniz bölgesi:

Karadeniz bölgesinin en önemli doğal güzellikleri yüksek ovalardır. Karadeniz bölgesi ve kıyıları çok çeşitli bitki ve ağaçlara ve manzaralarına sahiptir. Yaylak faaliyetleri son yıllarda gelişen turizm

faaliyetlerinden biridir. Bolu Kartalkaya ve Ilgaz Dağlarında kış turizmi gelişmiştir. Abant Gölü çevresinde ve Yedigöller, Bolu, Düzce, Kızılcahamam Termal Kaplıcalar, Amasra, Cide, Sinop Trabzon Sümela Manastırı ve Amasya'daki Kral Mezarları çevresinde bulunan tarihi anıtlar, Karadeniz Bölgesi'nin turizm potansiyellerini oluşturmaktadır. Çoruh nehri üzerinde bir rafting sporu var.

Doğu Anadolu Bölgesi:

Ağrı Dağı, Van Gölü, Nemrut Dağı, Süphan Dağı, Sat Dağları, Mercan Vadisi Milli Parkı Doğu Anadolu'da doğal güzellikleri turistleri çeken yerlerdir. Bölgede dağcılık ve kış sporları için çok uygun ortamlar var. Palandöken Dağları, Bingöl ve Sarıkamış'ta dağ spor tesisleri bulunmaktadır. Bölgedeki göller doğal güzellikleri ile gezi ve eğlence yerleri vardır. Doğu Beyazıt yakınlarındaki İshak Paşa Sarayı da önemli turizm alanlarından biridir. Erzurum ve Diyaradin'de bulunan kaplıcalar sağlık turizmi için önemlidir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi:

Bölgedeki Nemrut Dağı, Diyarbakır ve Şanlı Urfa'nın tarihi yerleri bölgedeki turizm gelirlerini oluşturuyor. Tarihi anıtlar insanlık tarihi kadar eskidir. Doğal güzellikler Fırat, Murat ve Dicle gibi nehirlerdir (Türkiye'de Turizm, <https://cografyatr.com/ders/126/turkiye-nin-turizm-degerleri-konusu.html>, erişim tarihi: 23.12.2017).

2.2.2. Tarihi Değerler

Türkiye doğal güzellikleri ve tarihi değerleri ile zengin bir ülkedir. Bugüne kadar Türkiye'deki en eski medeniyetlerden neredeyse her periyodun kalıntılarını görmek mümkündür. Akdeniz ve Ege kıyıları ile iç kısımlarda ekilebilir araziler, ilk yerleşimlerin yapıldığı alanlardır.

Akdeniz'de Aspendos, Side ve Patara, Efes, Milet, Bergama ve Troya, Ege kıyısındaki eski medeniyetlerin başlıca tarihsel alanlarındandır. İç bölgelerdeki tarihi yerler; Boğazköy (Çorum), Gordion (Ankara), Nemrut Dağı (Adıyaman) ve Ürgüp-Göreme (Nevşehir) bölgedir. Türkiye'de tarihi kalıntıların önemli bir kısmı müzede sergilenmektedir. Bu müzelerin en önemlisi Ankara'daki Anadolu Medeniyetleri Müzesi'dir.

İstanbul'daki önemli müzeler Topkapı Sarayı Müzesi, Askeri Müze, Ayasofya Müzesi ve Resim ve Heykel Müzesi'dir. Antakya Arkeoloji Müzesi, Mevlana Müzesi ve Türbesi, her yıl çok sayıda turist çeken yerlerdir. Bursa, Edirne ve Konya, özellikle İstanbul, değişik tarih dönemlerinde farklı devletlerin başkenti olmuştur. İstanbul'da Bizans ve Osmanlı'ya ait kaleler, surlar ve çeşitli yapılar var.

Edirne Selimiye Camii, Mimar Sinan'ın en önemli eseridir. Bursa ve Bilecik'te Osmanlı Devleti'nin kurucularının mezarları da vardır. Çanakkale'de ve Birinci Dünya Savaşı'nda efsanevi bir destan yazılmış olan Kurtuluş Savaşı'nda önemli dönemlerin yaşandığı Afyonkarahisar ve İzmir tarihsel değerleri olan kentlerimizden bazılarıdır. Eski yerleşimlere ait kaleler, surlar ve çeşitli yapılar, turistik değer olan tarihi yerlerdir.

Diyarbakır, Van, Alanya, Ankara, Şanlıurfa ve Doğubeyazıt, kaleler ve surların eski yerleşimlere ait olduğu yerlerdir. Hem turistik hem de tarihsel yerler var. Örneğin, Pamukkale'nin bulunduğu yerde, travertenler ve antik Hierapolis şehri, turistik değeri olan yerlerdir. Kapadokya çevresinde hem Peribacaları hem de eski yerleşim yerleri turistik cazibe merkezlerine sahiptir (Çoruh, 2000: 88).

2.3. DOĞAL TURİZM KAYNAKLARI

2.3.1. Peribacaları

60 milyon yıl önce Peri Bacaları 3. Jeolojik döneminde Toroslar yükselmiştir. Yanardağlar Kuzey kısımdaki Anadolu Platosu'nun sıkışmasıyla faaliyete geçmiştir. Erciyes, Hasandağı ve ikisinin arasında kalan Göllüdağ, bölgeye lavlar püskürttü. Platoda biriken küller yumuşak bir tuf tabakası oluşturmaktadır. Tuf tabakasının üst kısmı yer yer sert bazaltdan meydana gelenince bir lav tabakasıyla örtülmüştür. Bazalt çatlayıp parçalara ayrılmıştır. Yağmurlar çatlaklardan sızıp yumuşak tüfü aşındırmaya başlamıştır. Soğuyan ve ısınan hava ile rüzgarlar da bu meydana gelmeye katılmıştır. Böylelikle sert bazalt kayasından şapkaları olan koniler oluşmuştur. Bu ilginç ve değişik biçimli kayalara halk bir ad yakıştırmıştır: “Peri bacası”.

Bazalt örtüsü olmayan tuf tabakaları ise erozyonla vadilere dönüşmüştür. İlginç şekilli oluşmuştur. Daha sonra ise insan eli, emeği ve duygusu işe koyulmuştur. IX-X bin yıl öncesine ait yerleşim yerlerinden ilk Hıristiyanların kayalara oydukları kiliselere, güvenli ve büyük yer altı kentlerine kadar uzun bir çağda büyük bir uygarlık yaratılmıştır.

Bölgeninbugünlerde turizm bakımından büyük bir önemi vardır. Akvadi,Avanos, Ürgüp, Göreme, Ortahisar ve Uçhisar Kaleleri, El Nazar Kilisesi, Aynalı Kilise, Derinkuyu, Kaymaklı, İhlara Vadisi, Özkonak Yeraltı Şehirleri,Güvercinlik Vadisi, Selime Köyü, Çavuşin, Güllüdere Vadisi, Paşabağ- Zelve en önemli görülmesi gereken yerlerden bazılarıdır.Kayalara oyulmuş geleneksek güvercinlikler ve Kapadokya evleri bölgenin özgünlüğünü dile getirmektedir. Bu evler XIX yüzyılda yamaçlara ya kayalardanyada kesme taştan inşa edilmiştir. Bölgenin tek mimarı malzemesi olan taş yörenin volkanik yapısından dolayı ocaktan

çıktıktan sonra yumuşak olduğundan çok rahat işlenebilmekte ancak hava ile temas ettikten sonra sertleşerek çok dayanıklı bir yapı malzemesine dönüşmektedir. Kullanılan malzemenin bolluğu ve kolay bir şekilde işlenebilmesi yüzünden yöreye has olan taş işçiliği gelişerek mimari bir gelenek haline almaktadır. Hem avlu hem de ev kapılarının malzemesi ahşaptır. Kemerli olarak yapılmış kapıların üst kısmı stilize sarmaşık veya rozet motifleriyle süslenmektedir. Yöredeki güvercinlikler XVII yüzyılın sonları, XVIII yüzyılın başlarında yapılmış küçük yapılardır. İslam resim sanatını göstermek bakımından önemli bir yere sahip olan güvercinliklerin bir bölümü manastır veya kilise olarak inşa edilmiştir. Güvercinliklerin yüzeyi yöresel sanatçılar tarafından zengin kitabeler, bezemeler ile süslenmiştir. Bölge üzüm yetiştiriciliği ve şarapçılık ile de ünlüdür. Kapadokya eskiden ev olarak kullanılıyordu. Bu sebepten dolayı şimdi kalıntılar çıkartılmaktadır. Bunlar tarihi eser olarak koruma altına alınmaktadır (Peribacaları hakkında bilgi, <http://www.kozakli.net/kapadokya/peri-bacalari-hakkinda-bilgi.html>, erişim tarihi: 26.12.2017).

2.3.2. Travertenler

Denizli’de yer alan Pamukkale Travertenleri, doğal yollarla sıcak su kaynaklarının traverten yataklarına gelerek yeryüzüne çıkması ile oluşmaktadır. Sıcak su burada travertenlerin katmanlarına dökülerek çeşitli çökelmeler yapmaktadır. Hidrokarbonatve Kalsiyumca oldukça zengin olan bu sıcak su, 356 derecededir ve havayla temas ettiğinde bir dizi kimyasal değişim sonucu karbonat çökeltileri meydana getirerek beyaz renk ve sert bir zemin tabakası oluşturmaktadır.

Pamukkale çevresindeki sıcak termal suların kaynağı bölgedeki fay hatları ve jeolojik hadiselerdir. Bölgede 35-100 derece aralığında sıcaklıklara sahip 17 adet sıcak su alanı bulunmaktadır. Pamukkale kaynağı çok eski dönemlerden hatta antik çağlardan beri kullanılmaktadır. Kaynaktan çıkan termal su 320 m civarındaki bir mesafeyi giderek traverten başına gelmektedir. Buradan da traverten katmanlarına dökülerek 240-300 m kadar yol gitmektedir.

Buradaki kat kat görünümü oluşturan kimyasal tepkimeler dizisinde çökelen kalsiyum karbonat başlangıçta jel halinde bir yapıdadır. Zamanla sertleşen bu jelimsi yapı, traverten halini almakta ve pek çok turistin ilgisini çekmektedir (Karaca, <http://bilgihanem.com/pamukkale-travertenleri-hakkinda-bilgiler/>, erişim tarihi: 27.12.2017).

2.3.3. Mağaralar

Avrupa ülkeleri arasında yoğunluk bakımından Türkiye'nin ilk sırada yer aldığı 20'den fazla mağaranın turizmine açık olduğu kadar donanımlı ve profesyonel ziyaretçiler normal 19 mağaraya girebilerek yerli ve yabancı turistlerin dikkatini çekiyor. Mağaranın bulunduğu 40 bin civarında olan mağaranın bulunduğu en uzun mağara olan Pınargözü Isparta, Mersin ve 1453 metre uzunluğundaki Peynirlikönü'nün en derinleri olan 16 kilometreyi aşan en uzun mağara, profesyonel sporculara özel ilgi gösteriyor. Gümüşhane'de Kaklık Zonguldak'ta Gökgöl Bartın'da Damlataş Dim ve Zeytintaşı, Burdur'da Gürcüoluk, ve Dodurgalar, Isparta Zindan, Karabük'te Mencilis, Kırklareli'nde Dupnisa, Zonguldak Tokata'da Konya Tınaztepe, ve Denizli'de İnkuyu, özel girişimiyle girişimcilerin toplam 20'den fazla mağaradan daha fazla açılmasını teklif ederek turist neredeyse doğal güzelliklerle büyütülüyor.

Oylat'taki Yaluköprü Bursa ve Gilindire'de Ayvaini İçel, İkigöz'de İstanbul, Ilgazini Karaman, Ilgazini Kastamonu, Balya'da Konya, Körükini ve Suluin'de Kale'de, Çayırköy'de Zonguldak'ta Mağara maceraperestlerin dikkatini çekebilir. Tesis, Antalya, Altınbeşik Isparta, Pınarözü Karaman, Gürleyik Konya, Sakızıtan, Susuz Güvercinlik ve Pınarbaşı ile Zonguldak Kızılelma Mağarasında yeni keşifler heyecanı yaşıyor.

Mağara turizmi ve doğal soğuk hava depolama kültürü mantar solunum yolu hastalıkları tedavisi, olgunlaşması ve yer altı su havzalarını belirleyerek hayvansal ürünlerin korunması gibi amaçlarla kullanılabilir. Zonguldak, Bartın ve Karabük, sportif ve turistik ziyaretleri ve bilimsel araştırmaları hedef alan mağara turizminin geliştirilmesinin amacı mağaralarla turizmi çeşitlendirmeyi amaçlıyor.

Zonguldak'da galeri sarkıt travertenler ve milyonlarca yıllık mercan fosili ve temiz hava stresiyle 3 bin 250 metre uzunluğunda olduğu bildirildi Gököl Mağarası, turizm 875 metre açık 2001-2005 177 bin 584, 2006'da 33 bin 931 kişi gezdi . Ereğli ilçesindeki mitoloji, 2001-2005 yılları arasında 72 bin 238 ziyaretçi, 2006 yılında da 20 bin 592 ziyaretçi tarafından ziyaret edildi ve bu da yeraltı tanrısı Hades'in açılmasının yollarından biri olarak gösterildi. İldeki bakanlık 6 bin 250 metreyi Türkiye'nin en büyük mağarasında konumlandırılan Kızılelma'nın en uzun mağarasında Cayırköy'ün yanı sıra Sofular, İnağz'ın mağaraları Cumayani ve İncivezaltı gibi bilimsel araştırmalar yapmak isteyen sporcuları ziyaret etti.

Safranbolu eyaletinde son 6 yıl 52 metrelik bir yerleşim yeri olarak kullanılan Karabük surlarının Horasan havan, el yapımı fırınlarla bağlandığı 2003 yılından bu yana yaklaşık 75 bin yerli ve yabancı turist ilgi gördü. sarkıtlar ve sütunlar.

Bartın'ın Amasra semtindeki Gürcüoluk Mağarası ayrıca gri, krem ve bej ve fiziksel özelliklere sahip renkli damla taşlarıyla tam turizm kazanmaya çalışıyor. Aydınlatma ve gezi yolları 2005 yılında tamamlanan mağaranın tamamlanması, özel sektörün eksikliklerinin ortadan kaldırılması ve binlerce turistini ilgisini çekmeyi hedefliyor.

Zonguldak'ta, yılda 100 bin turistini ilgisinin, 2001 yılında 304 bin 345, 2003 yılından bugüne 75 bin olmak üzere toplam 379 bin 345 kişi tarafından ziyaret edilen Bartın'ın Karabük'te dahil edilmesi hedefleniyor (Sönmez, 2012: 49).

2.3.4. Dağlar

Ülkemizde dağlar çok geniş bir alana yayılmaktadır. Dağ; çevresine göre 500 metre ve daha büyükyüksekliklerdir. Bazıları tek bulunurken bazıları da sıradağlar şeklinde olabilmektedir.

Oluşumlarına göre dağlar ikiye ayrılır.

1-Orojenez Hareketlerle Oluşan Dağlar:

Orojenez dağ oluşumu demektir. Yan basınçla sıkışan yer kabuğu plakaları kıvrılarak ve ya kırılarak engebe kazanır ve sıradağlar oluşur. Türkiyede orojenez iki şekilde görülmektedir. A) Kıvrılma ve B) Kırılma ile A) Kıvrım Dağları: Orojenez sonucu esnek tabakalar kıvrılarak yükselir ve sıradağlar oluşturmaktadır. Ülkemizdeki dağlar Alp-Himalaya orojenezi sonucu meydana gelmiştir. Toros ve Kuzey Anadolu Dağları bu şekilde oluşmuştur. Kıvrılma sonucu yüksekte kalan kubbemsi kısımlara Antiklinal, alçakta kalan çanaklı kısma ise Senklinal denilmektedir. Bu oluşumda da bazen kırılmalar dolayısıyla senklinaller boyunca fay hatları meydana gelmektedir.

B) Kırık Dağları: Orojenez sonucu sert tabakalar kıvrılmaz kırılır. Böylece yükselen kısımlar (Horst) sıradağları meydana getirirken, Alçalan kısımlar Çöküntü ovalarını (Graben) meydana getirir. Graben ve Horstlar arasında ise kırıklar (Fay Hatları) olmaktadır. Bu sebepten buralar hem deprem bölgeleridir hem de kaplıca kaynaklarının sık görüldüğü alanlardır. Ege bölgesinde kıyıya dik uzanan dağlar bu şekilde meydana gelmiştir.

2- Volkanizma ile Oluşan Dağlar

Yerin derinliklerindeki magmanın yer kabuğunun zayıf ve çatlak kısımlarından yer yüzüne çıkmasıyla meydana gelen genelde tek dağlardan oluşan dağlardır.

Volkanik alanlar mineral bakımından zengindir. O yüzden tarım alanları da çok verimlidir. Ayrıca maden bakımından da zengin bölgelerdir.

Kuzey Anadolu Dağları: Karadeniz sahili boyunca uzanan sıradağların kapladığı alana Kuzey Anadolu Dağları denilmektedir. Doğu kısmında Rize Dağları (Kaçkar Tepesi 3937 metre) orta kısımda Canik dağları, batı kısmında İsfendiyar Dağları yer almaktadır. 2-ci sırada yine doğu kısımdan, Ilgaz, Mescit, Kop ve Köroğlu dağları bulunmaktadır. Alp-Himalaya sisteminin kuzey kısmını meydana getirmektedirler. Kocaeli Yarımadasından Gürcistan'a kadar uzanmaktadır. Bu uzanış boyunca dağlar Batı Karadeniz'de yükselmektedir. Orta Karadeniz'de 1000 metre-lere kadar alçalır. Doğu Karadeniz'de ise tekrar yükselerek 3000 metrenin üstüne çıkmaktadır. Kuzey Anadolu Dağları kıyıya paralel uzanmaktadır. Bu sebepten çok yağış alan sahil kesiminde çay, fındık gibi mono kültür mahsuller yetiştirilmektedir. Ayrıca ormanların da sık olmasını sağlamaktadır.

Güney Anadolu Dağları: Alp sisteminin güney kesimidir. Toros Dağları da denilmektedir. Rodos ve Girit Adalarından başlamakta İran'a kadar

uzanmaktadır. Orta ve Batı, Güneydoğu Toroslar olarak üç bölüme ayrılmaktadır. Batı Toroslar Antalya Körfezi'nin iki tarafında uzanmaktadır. Göller Bölgesi'ni içine almaktadırlar. Orta Toroslar ise Adana yöresini batı, kuzey ve doğu kısımlarından çevirmektedirler. Güneydoğu Toroslar ise İskenderun Körfezi'nden başlamakta bir yay çizerek Van Gölü'nün güneyinden Hakkari'ye ulaşmaktadırlar. Bu dağlar özellikle Taşeli Yarımadası karstik bölgelerinden oluşmuştur. Bir sürü karstik şekle rastlanmaktadır.

Batı Anadolu Dağları: Kıyılarda ve iç batı alan olarak iki bölümde ele alabilmekteyiz. Yunt, Madra, Aydın, Menteşe dağları sahil bölgesinde, Emir ve Türkmen dağları, Murat Dağ iç bölgelerdedir. Marmara Bölgesi'nde dağlar çok değildir. Daha çok verimli ovalar bulunmaktadır. Yıldız dağları, Kaz dağları, Uludağ ve Tekirdağ en önemlilerindedir.

Kırıklı yapıda olduklarından horstlar şeklinde oluşturmaktadırlar. Aralarında ise Grabenler yani çöküntü ovaları uzanmaktadır. Denize dik şekilde uzandıkları için;

- İç bölgelere ulaşımı zorlaştırmazlar.
- Kıyıların çok girintili çıkıntılı olmasını sağlamışlardır.
- İklimin iç kısımlara kadar girebilmesini sağlamışlardır. Bu da tarıma olumlu etki etmiştir.

İç Anadolu Dağları: İç bölgeler daha çok yüksek yaylalarla çevrilmektedir. Burada volkanlar, tek dağlar ve yüksek ovalar yer almaktadır. Tecer, Elmadağ, Akdağlar, Erciyes, Karacadağ, en bilinenleridir. Obruk, Cihanbeyli, Bozok, Uzunyayla İç Anadolu'nun büyük platolarındandır. Doğu Anadolu Dağları: Burası ülkemizinen yüksek ve engebeli bölgelerinden biridir. Ortalama yükseklik 2000 m-yi geçmektedir. Tekdağlar, sönmüş volkanlar, sıradağlar ve yüksek ovalar yer almaktadır

(Türkiye'nin Dağları, <https://cografyatir.com/ders/49/turkiyenin-daglari.html>, erişim tarihi: 28.12.2017).

2.3.5. Kaplıcalar

Kaplıca yerin altından kaynayarak yer üstüne çıkan sıcak, faydalı sular üzerine kurulan hamamlar, ılıca. Bu şifalı sular, içmek için kullanılırsa “içme” adı verilmektedir. İlica olarak da bilinmektedir, maden sularından yararlanma maksadıyla kaynarcaların çevresinde kurulan tesislere verilen özel olmayan addır. Araştırmalar sonucunda çeşitli hastalıkların tedavisine yardımcı olduğu anlaşılan mineral iyonlarıyla yüklü maden sularının meydana gelmesine ilişkin olarak değişik fikirler ortaya atılmıştır. Bu görüşlerden biri, çatlaklardan çıkan yerüstü sularının, yolu üzerindeki minarelli eriterek derinlerdeki ısınmış katmanlara eriştiği ve buradaki sıcaklığın tesiriyle buharlaşıp yoğunlaşarak yer üstüne geri döndüğü biçimindedir. Magmaya yakın katmanlarda bazı minarelli eritmiş durumda bulunan suların buharlaşıp yoğunlaşarak tektonik olaylarla yerüstüne çıktığı fikri ise başka bir yanaşmadır. Maden suları fiziksel özellikleri bakımından soğuk sıcak ve çok sıcak sular olarak sınıflandırılabilirler. Kimyasal özellikleri bakımından ise tuzlu, bikarbonatlı, sülfatlı, kükürtlü, karbon dioksitli, demirli, arsenikli, iyotlu, karışık ve radyoaktif madensuları olmaktadır. Çünkü kaplıca suları ile içme suları arasında içerisindeki maddeler bakımından farklılıklar gösterebilmektedir.

Maden suyunun yer üstüne çıktığı kaynağa kaynarca denilmektedir. Bir kaynarca suyunun kimyasal ve fiziksel özelliği bir başkasına, hatta çok yakındaki bir kaynaktan çıkan maden suyunun özelliğine benzememektedir. Bu sebeple tıbbi tedaviye yardım maksadıyla

kullanımında özen göstermek gerekmektedir. Diğer taraftan kaplıca sularının hastalıkların tedavi etmesine katkıda bulunma ölçüsü hakkında ayrıntılı ve kesin bilimsel açıklama bulunmamaktadır.

Şifalı sularda erimiş halde bulunanmağnezyum, demir, kükürt, kireç, potasyum, sodyum ve silist benzeri madeni tuzlar bulunmaktadır. Bu nedenle şifalı sular bazı hastalıklara iyi gelmektedir. Bundan başka bu şifalı sularda gözle görünmeyen bir sıra radyoaktif ışınlar da yer almaktadır. Ayrıca kaplıca sularında vücudun mikroplara karşı direnme gücünü yükselten, sindirimi kolay bir şekile getiren ve vücuda rahatlık sağlayan bazı etkileri de görülür. Ancak bunların şifa nedenleri ilmi olarak tam açıklığa kavuşmamıştır (Budak, 2003: 21).

Şifalı sular birçok safra kesesi, mide, bağırsak, karaciğer, romatizma, böbrek, sinir hastalıkları ile felç ve çeşitli deri hastalıklarına iyi gelir. Her içme sularının ve kaplıca içindeki madeni tuzlar değişik olduğundan hangi hastalıklara hangi tür suların iyi geldiğini bilmek gereklidir. Kaplıca tedavisine başlamadan önce ilgili doktora müracaat etmek ve onun önerdiği kaplıca yada içmelere gitmek gerekmektedir. Eğer rastgele gidilirse, insana faydadan çok zarar verebilmektedir.

Ülkemizdeki kaplıca sularının şifa sağladıkları hastalıklar bakımından türlü kaynaklar mevcuttur. Bunlardan “alkali kaynaklar”, Özellikle solunum sistemi üzerine; içilirse bağırsak, mide, safra taşlarına; yıkanılırsa romatizmaya iyi gelmektedir. “Silisli kaynaklar”romatizma, damar sertliği hastalıklarına iyi gelmektedir. “Akratoterm kaynaklar” romatizmaya, felç böbrek hastalıklarına, ve kadın hastalıklarına iyi gelir. “Lityumlu kaynaklar”ın ise mesaneve böbrek taşlarına iyi geldiği bilinir. Şifa maksadıyla, vücuttaki rahatsızlıkların iyileştirilmesi için, soğuk-sıcak-çamurlu sulara banyo yapmak, tabiatın güzelliklerinden

yararlanmak, dinlenmek için gezilere çıkmak, içmcelere gitmek, çok faydalı olabilmektedir.

İslamiyetin yayıldığı devletlerde Müslümanlar çok geniş bir şekilde kaplıcave içmelerden yararlanmışlardır. İslamiyetin temizlik ve hastalıklara şifa araması hakkındaki tavsiyeleri, Müslümanların çok banyo yapmalarını ve bu arada yeraltından fişkırın şifalı suların etrafını muhafaza altına almalarını teşvik ettirmiştir. Hıristiyan dünyasında ise tahrif edilen İncil'in emirleri denilerek temizlik, yıkanmak ve intizam günah sayılıp hor görülmektedir. Bu sebepten Anadolu'da eskilerden kalma binalar gibi çeşitli kullanıma hazır eserler harab olmuştur. Zamanla Anadolu'ya giren Müslüman Türkler bunları istifadeye uygun şekilde ihya edip, yenilerini yaparak mükemmelleştirmişlerdir. Türkler fethettikleri yerlere sayısız hesabsız içmeler, hamamlar, kaplıcalar, çeşmeler, havuzlar ve sair şifalı su tesisleri kurmuşlardır. Hatta bunlar dünya genelindenadır rastlanan eserler vasfını haizdir. Bunlardan günümüze kadar sağ kalan Budapeşte kaplıcası Avrupa'da Türklerin bıraktığı en önemli eserlerden bir tanesidir.

Selçuklular döneminde inşasına başlanan şifalı su tesisleri, kaynakları Osmanlı döneminde zirveye çıkmıştır. Ülkemizin morfolojik ve jeolojik yapısı itibariyle şifalı suları boldur.

Günümüzde şifalı suların bulunduğu alanlarda gerekli sağlık tesisleri tam anlamıyla bulunmamaktadır. Yerleşme yerleri çok değildir. Yaz aylarında az sayıdaki otellerde yer bulmak bir hayli güçtür. Ancak her geçen gün şifalı suların önemi daha iyi anlaşılakta, etrafında ihtiyacı karşılayacak yeni tesisler yapılmaktadır

(Türkiye'deki kaplıcalar,

https://www.turkcebilgi.com/t%C3%BCrkiye'deki_kaplıcalar,
erişim tarihi: 30.12.2017).

2.3.6. Yayla Turizmi

Turizmin çeşitlendirilmesi ve turizm potansiyelinin farklı bölgelerde açılması, koruma ve turizmin temel taşlarından biridir. Bu şekilde, kırsal kesimde yaşayan insanlar turizmden pay alabilirler. Her yıl belli periyotlarda insanlar yerlerinden ayrılır ve bir turistik harekete geçer. Berrak suları, kusursuz havayı, yaz aylarında serin iklim, sahnenin güzelliği, çeşitli hayvan ve bitkiler insanları doğaya geri döndürmeye davet ediyor.

Yaylalar, coğrafyalarına ve olanaklarına göre farklı özellikler göstermektedir. Erişim kolaylığı nedeniyle bazı yaylar tercih edilirken diğerleri ulaşım zorluklarından dolayı zorlanmaktadır. Su, elektrik, telefon, konaklama hizmetleri, yiyecek içecek alanları gibi altyapı hizmetleri duruma göre geliştirilmekte, farklı ihtiyaçlara cevap vermektedir. Yalnız olmak için doğadan anladığınıza bağlı olarak, ülke genelindeki dağlık bölgeler arasında seçim yapabilirsiniz.

Buzluk Yaylası-Durağan / Sinop

Durağan ilçesinde bulunan Buzluk Yaylası, 1150 metre yüksekliktedir. Altyapı sistemi de olan yayla, şifalı suları ve ilginç mağarasıyla ünlüdür. Mağarada yazın buz oluşumu, kışın ise sıcak su oluşumunun izlenebilir. Sinop'ta bulunan diğer yaylalar; Ayancık - AkgölTürkeli Kurugöl, Güzfindık - Bozarmut.

Yeşilce ve Topçam Yaylaları / Ordu

Mesudiye ilçesi yayla açısından fakir değildir. Bu bölgede Geleneksel Yeşilce Yayla ve Kültür Şenlikleri de düzenlenir. Bölge bozulmamış doğası, bitki örtüsü, orman ve dereleriyle turizm merkezi haline gelmiştir. Keyfalan,Çambaşı, Argın Perşembe,yaylaları Ordu'da bulunan diğer yaylalardır.

Dereli Bektaş Yaylası / Giresun

Yaylaya yaz kış otobüslerle ulaşılabilir. 2000 metre yükseklikteki yaylada, altyapı hizmetleri de mevcuttur. Çim kayağı yapılabilir. Yaz başlarında dahi kar görülür. Giresun'da Karagöl, Tamzara, Tamdere, Kümbet, Kazıkbeli, Sis Dağı, Anastos yaylaları da bulunur.

Karadağ Yaylası / Trabzon

Karadağ Yaylası 1946 metre yükseklikte bulunur. Bol oksijeni ve zengin yaban hayatıyla Akçaabat ilçesinde yer alır. Uzungöl, Pazarcık, Yeşilyurt, Sultan Murat, Yıllantaş, Hıdırnebi, Kuruçam, Sazalan, Sisdağı, Şolma, Haçka, Erikbeli, Lişer, Trabzon'daki diğer yaylalardır.

Anzer Yaylası / Rize

Çok sayıda hastalığa şifa olan balı ile de tanınmış olan yayla, İkizdere ilçesinin güney kısmındadır. Rakımı 3000 m olan yaylada alt yapı hizmetleri tamamlanmıştır. Rize'de bulunan diğer yaylalar; Baş, Samistal, Amlakit, Çeymakçur, Garmik, Kavron, Elevit, Pokut, Trovit, Sal, Palovit, Karunç, Hazindak, Verçenik, Karap, Siçoğ, Avusor, Ambarlı, Nafkar,

Kaçkar Yaylaları / Artvin

Yusufeli ilçesine 60 kilometre uzaklıkta olan yaylalar, geniş orman ve çayır alanlarıyla kaplıdır. Yayla, 3200 metre yüksekliktedir. Bölgede yaban hayatı izlenip, görüntülenebilir. % 51'i yaylalarla kaplı olan Artvin'in başlıca yaylaları; Oba, Kafkasör, Borçka, Çamlıca, Şavşat, Yıgılı, Meşeli, Kurudere, Düzenli, Kireçli, Kapık, Irmaklar, Bilbilan, Hanlıköy, Ballı, Yoncalı, Taşköprü, Taşkınlık, Meydancık, Mısırlı, Keşoğlu, Çamlık, Mağara, İnekli, Kocakarılıve Dikme (Türkiyedeki Yaylalar, <http://www.unutulmaz.net/node/70>, erişim tarihi: 30.12.2017).

2.4. TÜRKİYEDE KIYI TURİZMİNİN GELİŞİMİ

Turizm sektörü, doğa, özel kimlik ve aktif tatil aramasının giderek arandığı ülkemizde ve dünyada yeni bir döneme girmiştir. Ülkemiz zengin doğal değerleri ve doğa sporları ile büyük bir potansiyele sahiptir. Türkiye, üç tarafı denize kuşatılmış bir yarımadadır ve kıyı turizmi çok önemlidir. Güney Ege Denizi, Mersin, Kalkan, Kaş, Finike, Kemer ve Antalya Akdeniz kıyılarında özellikle Bodrum, İzmir, Çeşme, Fethiye, Ayvalık, Kuşadası, Datça, Bozburun, Marmaris, Göcek önemli yerlerdir.

Türkiye'de hem yerel hem de yabancı turistler çoğunlukla sahil bölgelerine yönlendiriliyor. Genel olarak yaz turizmi olarak adlandırılan ve yaz aylarını kapsayan bu turizm şeklinde toplam kıyıların uzunluğu 8300 km-dir. Kıyılarda farklı kullanım türleri de vardır. Karadeniz ve Marmara kıyısının egemen olduğu ikinci evler hakimken, ülkemizin çoğunlukla Batı Akdeniz ve Güney Ege kıyılarında, yabancı turistlerin tercih ettiği konaklama tesisleri (tatil köyü, otel vb.) ile yoğunlaştığı görülüyor.

Ülkemizin kıyılarına bir bütün olarak baktığımızda hemen hemen tüm dünyanın okyanus ve deniz kıyılarında görülen şekilleri topladığı görülür. Ancak tesislerin yapımı ve denize uygun sahil kumsallarının geniş bir alana sahip oldukları ve körfezde ve sahilde, özellikle Akdeniz ve Ege kıyılarında uzun süren uzunluğa sahip oldukları dikkati çekmektedir.

Ülkenin kuzeyindeki İzmir, ikinci ev ve tarım alanlarına karşı çarpık bir yapı gösterirken, İzmir'in güneyindeki Çeşme İzmir sakinleri tarafından yaptırılan ikinci konutlar, Altın Yunus ve yerli ve yabancı turistler gibi konaklama tesisleri ağır Foça ve Kuşadası, çoğunlukla yabancı turistlere

hizmet veren konaklama tesisleri ile dikkat çekmektedir. Eğik yapımın en kötü örneğini oluşturan Bodrum, gece eğlencesi nedeniyle hala yabancı ve yerli turistleri cezbetmektedir. Bodrum'a göre Bodrum aşırı güven yüzünden kalabalıklaşmaya başlayan bir tatil kentidir. Buna karşılık, Datça sahili, bozulmamış kıyı alanları arasındadır (Ünsal, http://www.academia.edu/6731386/T%C3%BCrkiyede_k%C4%B1y%C4%B1_turizmi, erişim tarihi: 30.12.2017).

Son derece doğal güzellikleri ve turkuaz denizleri olan gelişmemiş kıyı şeridi bozulmuş yaylada büyük etkiye sahiptir. Ülkemiz son zamanlarda Ege kıyılarının gündeminde olan Bergama'da siyanür altın arıyor ve çözülmeyen Gökova termik santralının problemi çevre kirliliğine duyarlı yabancı turistleri etkiliyor. Datça sahili gibi turkuaz renkli deniz ve çok sayıda koy ve körfezin bulunduğu Akdeniz sahili tatil köyleri ve daha büyük oteller olup, yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Antalya, "Ölüdeniz" (Fethiye), Kaş, Kemer, Alanya, Side, Ege'nin ve Akdeniz'in doğal yapısı ve geniş kumsalına sahip nadir yerlerdir.

Ülkemizin Marmara sahili, denize girme süresi kısa olduğundan yabancı turistleri cezbeden bir yer değildir. Bu nedenle Ege ve Akdeniz den sonra, turizm yatırımları açısından üçüncü sırada yer almaktadır. Özellikle Güney Marmara kıyılarında Erdem Yalova, Çınarcık, Gemlik ve Trakya sahillerindeki Silivri, Kumburgaz ve Tekirdağ sahillerindeki yerli turistlerin yaptırdığı ikinci evler büyük bir yoğunluk gösteriyor. Marmara adaları (özellikle Avşa Adası ve Marmara Adası) genellikle ikinci sakinlere ve pansiyonlara ve yerel turistlere gönderilir. Marmara kıyılarında yabancı turistleri cezbeden, ancak turistlerin ziyareti açısından önemini koruyan İstanbul, tarihi turizm açısından değil, tarihi özelliklerinden dolayı kültür turizmi için de önemlidir.

Aşırı girintili olmayan, mavi ve yeşil renklerle kaplı olmayan Karadeniz ile iç içe geçmiş kıyı özellikleri, sahillerimiz kısa sürede denize girip güneşlenmesiyle yabancı turistleri cezbetmemesidir. Kastro, Şile, Agva, Kilyos, Akçakoca, Riva, bu sahilde yerli turistlerin yaz aylarında dinlenme yeridir. Yat turizmi dikkat çeken başka bir turizm şeklidir. Mavi Yolculuk adı altında yatlarla yapılan bu turizm biçiminde yatların uğrak yeri olan Ege ve Akdeniz sahilleri, Kaleiçi (Antalya), Altın yunus (İzmir), Kuşadası (Aydın), Bodrum (Muğla) Marmaris (Muğla), Kemer (Antalya) Marina'dır. Ayrıca, ülkemizin en turistik şehri olan İstanbul, Anadolu yakasında yer almaktadır ve Avrupa'da Ataköy yat limanları bulunmaktadır (Deniz ve Kıyı Turizmi Nedir - Hakkında Bilgi, <http://bilgimekaani.blogcu.com/deniz-ve-kiyi-turizmi-nedir-hakkinda-bilgi/6866442>, erişim tarihi: 30.12.2017)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE TURİZMİNDE SORUNLAR VE ÇÖZÜM

ARAYIŞLARI

3.1. TÜRKİYE TURİZMİNDE TEMEL DENGESİZLİKLER

Ülkemiz son yıllarda uluslararası turizmde yaptığı saldırılarla sansasyonel bir konuma gelmiştir. Dünya istatistiklerinde hem milli turist gelirinin miktarı hem de girdisi ve yatak kapasitesindeki artış miktarı belirgindir ve çeşitli kategorilerde sanal kazanan sayısı, özellikle de yükselme oranı. Öte yandan, turizm haberlerinde ve “yerel medyaya yansıyan yorumlarda” “büyük bir çelişki yaşama” riskini üstlenmiyor. Kamuoyunda verilen “şampiyonluk öyküleri” ne paralel olarak, tüm sektörde “geniş memnuniyetsizlik” in yorumu uzun süredir birlikte var olmuştur. Bu çelişkili durumu aydınlatmaya büyük bir fayda sunuyoruz ki, sokaktaki bir vatandaş olarak tanımlayabildiğimiz kamuoyunun, bireyimizin zihnini kısa ve özlü bir ifadeyle doğru şekilde karıştırdığını düşünüyoruz (Avcıkurt, 2005: 55).

Turizm endüstrisinin gerçekte neyin yakından ve neyin boşa gittiğini bildiği gerçeği “yıllarca beklenen ve beklenen piyasa koşullarının var olup olmadığına bağlı olarak sanayiye düşen kısır döngülerin üstesinden gelememesi gibi özet bir ifadeyle ifade edilebilir olmuştur”. Oyuncuların hayal kırıklığı ve karlılığı yakalama becerisinin yetersizliği ile umut her yıl karşılaşılan hayal kırıklıklarının bir sonucu olarak gelecek yıla aktarılıyor. Enerji ve ahlak kaybının bu süreçte sürdürülmekte olduğu senaryoların durgun bir plazma biçiminde devam ettiği döngülerin üstesinden gelmek gerçekten kolay değildir (helyosentrik zihniyet ve bakış açısı temel olarak değişmiştir). Turizm, Ziraat, Sanayi, Bankacılık,

Tekstil gibi ana sektörlerden, çok sektörlü ilişkilerde çalışmak ve olağanüstü bir kompleks oluşumunu engellemek için zor ve somut sektörlerden çok farklı, hatta farklı bir sektör. Nitekim Turizmin kendisi değil, ekonomik ve sosyal hayatın içinde özel bir “kesit”tir. Bu nedenle idare edebilmek kavranamaz

(Köfteoğlu,<http://www.turizm gazetesi.com/Duyuru.aspx?id=83238>, erişim tarihi: 06.03. 2018).

Ancak, İspanya gibi bazı gelişmiş ülkelerde, turizm endüstrisine öncülük eden uzun yıllardır Turizm Bakanlığı kurulmuş ve bu eşsiz endüstrinin sosyal ve ekonomik gereksinimleri günümüze kadar büyük bir başarı ile getirilmiş ve halen devam etmektedir. sorunsuz. Çünkü, turizmi yönetmek için yalnızca bir sorumlu kişi var ve tam bir devlet desteği bile yok. İhtiyaç duyulan şey, “alt sektörlerin ve tüm ana aktörlerin ihtiyaçlarına göre, geniş kapsamlı bir platformda, her açıdan ve benzeri olmayan bir şekilde uzlaştırıcı bir örgüt kültürü kurabilmektir”. Bu da, esas olarak, “STK modelinin başarıyla uygulanması” ile yönlendirilir.

Sivil Toplum Örgütleri Modelinde; Dernekler, odalar ve dernekler gibi örgütler arasındaki diyalog ve demokratik işleyen mekanizmanın bir sonucu olarak, her türlü sorunun üstesinden gelinileceği ve mümkün olan tüm çözümleri ittifak olarak ortaya koyabilecek bir "sihirli mekanizma" vardır; yerel hareketlere sıkı sıkıya bağlıdır. Bu tür sağlam ve paylaşılan örgütsel modelin, Batı medeniyetlerinin herhangi bir organizasyonunun başarısının arkasında yattığı, tartışılmaz bir gerçektir. Türkiye Pratik turizmde, yıllardır bu mekanizmanın eksiklik veya boşlukları ile “beklenen Devlet Baba umutları”nın birlikte işleyişinin biraraya gelmesiyle birlikleşlev görmesinin bir sonucu olarak Türkiye Turizm Pazarı'nın gerçeğinin bir miktar ilerlemesine karşın dengesi ve düzenlenmesi zaten kurulmuştur

(Yetkin,<http://www.turizmhaberleri.com/koseyazisi.asp?ID=1106>, erişim tarihi: 07.03. 2018).

Başka bir bakış açısına bakarsak, kısaca "turizm lokomotif sektörü" ya da “bazen kafa karıştırıcı bir şekilde ifade edilen, dünyada ilk beşe girebilmek” gibi çılgın retorik söyleminin, boş değil. Bu ifadelerde daima eksik olan ancak birlikte sunulması gereken kelimeler; “Önlem alınabiliyorsa” ön şarttır. Yıllarca içi boş olsa da ifade edilen “Türkiye'nin büyük turizm potansiyeli” beklentisi, bir buzdağının devreye sokulması gibi sualtı sabrının bölümünü keşfetti. 1960`lı yıllarda Fransa, İspanya ve İtalya'yı turizm sektöründe tutmanın artık mümkün olmadığı durumlarda Avrupa liginde ilk 5 sırayı oynayabileceği akla gelmiyor ve 20-30 yıllık gecikmeleri hızla kapatıyor cevapsız.

Özetle; Ülkenin turizm açısından dikkate değer bir potansiyeli var ve son yıllarda kaydedilen olumlu gelişmelerin büyük bir çoğunluğu bu gerçeğe dayanıyor. İçin; Gerekli örgütlenme ve diğer temel altyapı, ulusal çevrenin iyileştirilmesi yoluyla oluşturulamadığı sürece, içine girmiş kısır döngüler devam edecek ve başka acılı gerçeklik yoluna giriyor. Hem sektörel sivil toplum kuruluşlarını örgütlemek hem de demokratik işleve sahip olmak ve Turizmin Devleti olarak gerekli bakımı göstermek gibi kilit noktaların üstesinden gelmek kolaydır. Bugün, hem “ön şart” dediğinde, sonuca oturma yerinde oturmamış olan dinamiklerini ve istikrarını kaybetmiş olan Türkiye Turizm Endüstrisi “SEF`ler ve kulak orkestrası” bu tür eylemlerde bulundu herhangi bir inkarcı olmamalı açık bir gerçektir (Budak, 2003: 29).

Türkiyeturizminin yaşamakta olduğu sorunları, temel maddeler halinde kısaca sıralamak bile 3-5 sayfalık ayrı bir rapor konusu olduğundan, yukarıdaki çerçevede özetlenen nedenlere dayalı olarak, pazarda filen

karşılaşılan temel tıkanıklıklara birkaç başlık ve örnek vermekle yetinelim.

3.1.1. Tanıtma ve Pazarlama

Uluslararası pazarda rekabet koşullarıyla uyumlu olarak devlet bütçesini etkili bir şekilde tahsis etmek ve etkili bir şekilde uygulamak için uluslararası pazarda önemli olan bir ülkeyi yıllarca teşvik etmek mümkün değildi. Öte yandan; Ülkenin alt bölgelerindeki turist aktörler bir araya gelir ve ürünün adı ve imgesi için şart olan yerel propaganda ve pazarlama gerekliliklerine katılamazlar. Daha da önemlisi, “yabancı turizm” öncelikle turizm pazarında akla geliyor ve “sağlıklı” iç turizm “hareketinin gelişimi ve” akıllı modellerle kış modellerinin pazarlanması her zaman dikkate alınmıyor

3.1.2. Arz ve Talep

Makro düzeyde talep-denge dengeleri için bilimsel ve kalıcı bir talep olmadığından ve bu nedenle “politika stratejisi” geliştirilmediğinden, piyasada büyük bir eşitsizlik bulunmaktadır. Planlanmamış ve planlanmamış yeni otel ve yataklar nedeniyle piyasa fiyatları düştü ve “brüt kar” faktörü pazarın eğrisinde tahmin edildi ve pazar karlılık oranları çarpıcı bir şekilde düştü.

3.1.3. Fiyat ve Kalite

Günümüzde, uluslararası turizm ticaretindeki pazar gelişmelerini ve özellikle “makro düzeyde” fiyat hareketlerini hiçbir organizasyon ve organizasyon takip etmemektedir. Yüzeysel ölçütlerle üretilen ve genellikle birbirinden kopyalanan yalnızca yıl boyunca yapılan fiyatlar,

dış pazarlardaki ortalamaya kıyasla çok yüksek veya düşük olabilir. Her iki durumda da, bilançolar, ülkelerin ve şirketlerin çıkarlarına karşılık gelir. Genel pazarda “fiyat-kalite dengesi” kavramı anlaşılammıştır; Bu açıdan bakıldığında, “dengelerimiz iyi, fiyatlarımızı düşük” diye geniş kapsamlı bir argüman olarak hassas garantiye daha yakın olduk.

3.1.4. Koruma ve Kullanma

Ülke çapında genel bir eğilim olarak, her sermaye birikiminin gündeminde (ve çoğunlukla ticari statüde) “turizm yoluna girme” modasına ayak uydurmak arzusu var. Bu durumda, her türden ilişkiyi ve çelişkiyi kullanan “gözleri bağlı” yatırımların ve atılımların kullanılmasıyla, özellikle de çevre unsurlarının büyük ihmalinde kullanım dengesinin kullanılması. Bazı noktalarda aşırı kalabalık bitki kümelenmelerine ve aşırı kalabalıkla ortaya çıkan çevresel problemlere hayranlar ve aradan sonra büyüdü başa çıkma çözümleri ararlar. Bu zihniyette kaydedilen gelişmelerde, önceden planlanmış ve kurulmuş olan dengeler bile kolaylıkla ve acımasızca bozulmuştur (Kart, 2007: 47).

Türkiye’de turizm sektörünün sorunlarının çoğunluğu da turizm sektörünün ilk gelişmeye başladığı dönemlerde teşvik edilen ancak, sonraları yarattığı sorunlar farkedilen kitle turizminden doğmaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda yer alan SWOT analizinde Türk turizminin zayıflıkları şu şekilde yer almaktadır:

- Büyük ölçekli otellerin kırsal yakın çevre ve özgün mimari ile uyumsuzluk içinde olmaları,

- Medyanın yayımladığı olumsuzlukların yabancıları etkileme esnekliğinin yüksekliği,
 - Enerji,sağlık, teknik altyapı ve konularında yetersizlik,
 - Hizmet ve altyapı kalitesinin ve destek sektörlerdeki gelişmenin, hızlı talep artışına paralel olarak artan gereksinimlere yanıt verememesi
 - Bölgesel ölçekte bütünleşik stratejik planlama yönetimine işlerlik kazandırılmaması ve planlamada yetki karmaşası,
 - Yat turizmi için marina liman ve yetersizliği,
 - Turizmde yeterince coğrafi yaygınlaştırmaya ve çeşitlendirmeye gidilmemesi,
 - Araştırma yetersizliği nedeni ile stratejik kararların alınmasındaki güçlükler,
 - Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ve belediyelerin verdiği turizm işletmeleri belgelerinin farklı standartlar içermesi ve bu durumun karışıklığa yol açması,
 - pazarlama ve tanıtıma ayrılan kaynakların kullanımındaki eşgüdüm yetersizliği,
 - Doğal, kültürel ve tarihi mirasın özgün niteliklerinin yer yer erozyona uğraması sonucu talep yaratıcı faktör olmaktan uzaklaşması,
 - İç turizm ile ilgili stratejik planlama eksikliği,
 - Rekabet üstünlüklerinin ortaya konulmasındaki güçlükler nedeni ile pazarlamanın düşük fiyatlara yapılması, düşük fiyatların bir çekim unsuru haline gelmesi
- (Yetim,<http://www.turizmguzel.com/makale/turizm-sektorunun-guncel-sorunlari-m1521.html>, erişim tarihi: 10.03. 2018).

3.2. SORUNLARA ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

Turizm sektörü hassastır. Bu alanda ileriye gitmek son derece yorucu ve masraflı ve pozisyon kaybetmek mümkün olduğunca kolay ve masraflıdır. Ulaştığımız turizm potansiyeline uygun yeni açılımlar yapmamız gerekiyor. Günümüzde katkısı sadece 2 milyar dolar olan 40 milyar dolarlık sermayenin meyvelerini ödüyoruz. Bugün ihtiyaç duyduğumuz yatırımları ihmal edersek, gelecekte turizm sektöründe atılmalığımızı sürdürme şansımız olmayacaktır. Örneğin İstanbul markasının kullanılması henüz mümkün değil. Dünyada, İstanbul'dan çok daha fazla turiste ev sahipliği yapan İstanbul'un bire bir güzelliklerine sahip olmayan birçok şehir var. İstanbul markasını değerlendirmek için özel bir çalışmaya ihtiyaç vardır. Altyapı sorunlarının hızla gözden geçirilmesi turizm alanında yapılması gereken ilk şeylerden biridir. Turizm alanlarının muazzam potansiyeli mevsimsellikten arındırılmalı ve her tarafa yayılmalıdır. Turizm bolluğunu Anadolu'ya yaymak için gerekli önlemler alınmalıdır. Yaylada turizm, kültür turizmi, termal turizm, hobi turizmi, kongre turizmi, golf turizmi gibi alternatif turizm alanları geliştirilmelidir. Türkiye'ye gerekli altyapıyı kurarak halkımızı bilerek değil, verimli bir şekilde turizmin tanıtımını İstanbul, Kapadokya, Alanya, Bodrum, Fethiye, Pamukkale, Kemer, Urfa iklimine gideceklerini söylediler. . ikinci konutları (kişiyeye ait olan yazlık) turizm sektörüne getirmek için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Turizm bölgelerindeki belediyelere tahsis edilen kaynakların, bütçeden ziyade yaz aylarında hizmet ettikleri nüfusa göre dağılımının sağlanması bu kurumlara büyük bir haksızlık önlenmelidir

(Türk Turizminin Sorunları ve Çözüm önerileri, https://www.tbmm.gov.tr/eyayin/gazeteler/web/meclis%20bulteni/2469_2006_0000_0123_0000/0035.pdf, erişim tarihi: 13.03. 2018).

Turistik bölgelerde yasa dışı turizm yapılmasına izin verilmemelidir. Özellikle kıyı bölgelerinde yüksek kaliteli, düşük yoğunluklu turizm anlaşılmalıdır. Turizm Meslek Örgütü Kanunu derhal kaldırılmalıdır. Böylece sektördeki meslek kuruluşlarının faaliyetleri artırılabilecektir. Sadece vatandaşlarımız değil; Türk turizminin en önemli sorunlarından biri haline gelen güvenlik ve güvenlik sorununun çözümü için ilgili kurumlar arasında etkili bir işbirliği sağlanmalıdır. Turizmde KDV oranı düşürülmelidir. Döviz kurunun uzun vadeli istikrarı nedeniyle turizm sektörünün uluslararası rekabet gücünü zayıflatmasını önlemek için mekanizmalar kurulmalıdır.

Türk turizm promosyon stratejisinin gelecekteki hedefleri göz önüne alındığında, Türkiye için yeniden belirlenmelidir. Turizm sektöründe olumsuz etkilere neden olan içki talebindeki artış dikkate alınmalıdır. Turizm gelirleri ihracat gelirin'e dahil edilmelidir. Yatırım teşviklerinin sektör yatırımcılarına yarattığı endişeleri göz önüne alarak, yatırım indiriminin uygulanması tekrar yürürlüğe konulmalıdır. Ülkenin turizm potansiyelini tamamen ortaya çıkaracak turizm master planları hızla tamamlanmalıdır ya da Türkiye'nin önemli turizm potansiyeline sahip turizmci teşvik edilmelidir. Bütün bunlarla birlikte, yatırım yapmak, operasyonu güçlendirmek ve en iyi hizmeti sunmak için çalışan bürokratların makaraları arasında boğulan sektörün üyelerinin engellenmesi gerekir. Bürokrasi sektörü yavaşlatmamalı, ivmeyi hızlandıran bir anlayışla çalışmalıdır. Türk turizminin birçok sorunu var. Onlara kısaca bakarsak; Özellikle Türk turizmde tanıtım, pazarlama ve tanıtım sorunlarının öncü sorunlar olduğu açıktır. Öncelikle, Türkiye'de

yoğun bir İŞVERENLİK olmayan turizm konusunu makro düzeyde yetiştirmemiz gerekiyor. Türkiye'yi temsil eden imaj iyice gelişti, daha sonra müşteri profiline ne tür bir karara varılması ve hizmetin kimliğinin iyice belirlenmesi lazımdır. Bu hizmette sistemin uygun yapısı iyi düzenlenmeli, gerekli mali düzen düzgün bir şekilde belirlenmeli, kamu ve özel sektör arasında koordinasyonun sağlanması, yerli ve yabancı araçların ve tanıtım organizasyonlarının iyi seçilmesi gerekiyor (Durukan, 2003: 43).

Taşımacılık ve turizm birbirinden ayrılmayan iki konudur. Ulaştırma ağının hem yol hem de konfor ekipmanı olarak genişletilmesi gerekiyor. Buna ek olarak, THY ve DDY rezervasyon sistemleri merkezileştirilmeli ve ucuz paket turları birbirlerinin servislerini tamamlamak zorundadır.

Ülkemizde kentleşme ve altyapı büyük bir problem oluşturmaktadır. Yollar, elektrik, kanalizasyon, su eksikliği, gecekondalların çoğalması, doğal çevrenin bozulması, hava ve su kirliliği, trafik, temizlik sorunları turizm hizmetlerinin gelişmesini engeller. Tüm bu sorunların çözümü; doğal denge ve çevre koruma, beton önleme, altyapıyı tamamlama ve ülkenin yerel, sosyal ve kültürel vb. turizm yönünü de dikkate alan uzun vadeli entegre turizm planlaması lazımdır.

Turizm mevsiminin uzatılması, turizmin ekonomik faydalarındaki artış; kum, deniz, güneş değerleri ve pazarlama konseptinin yanı sıra dünyadaki turizm ile bütün rüzgarları yayabilmek için turizm, kış turizmi gibi çeşitli turizmin ayrıntılı bir tanımlaması yapmak mümkündür. Dağ turizmi, golf turizmi, yayla turizmi, envanter hazırlama, bunların geliştirilmesi, yurtiçi ve yurtdışı turizm hizmetlerinin sunumu ve sunumu. Günümüz dinamik turistleri, beklentilerinden farklı beklentilere sahip tüketici gruplarından oluştuğu için tatil boyunca kendilerine en iyi

fayda sağlayacak bir dizi turistik ürün aramaktadır (Kırmızı, <http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr>, erişim tarihi: 20.03. 2018).

SONUÇ

Dünyada milyonlarca kişi herhangi bir sebepten dolayı sürekli seyahat etmekte ve turizm talebi yaratmaktadır. Sürekli büyüyen ve gelişen turizm endüstrisi içinde ayakta kalabilmek için yapılması gereken ilk şey değişime ayak uydurmaktır.

Ülkemiz doğal güzellikleri, eşsiz tarihi mekanları, arkeolojik yerleri, gelişmekte olan turistik altyapısı ve misafirperverlik geleneğiyle dünyanın en çok tercih edilen turizm yerlerinden biri haline gelmiştir. İstanbul Boğazı üzerindeki iki asma köprü Avrupa ve Asyayı birbirine bağlamaktadır. Ülkemizin Asya kıtasında yer alan ve Romalılar tarafından Küçük Asya olarak adlandırılan Anadolu Yarımadası, bir sıra eski uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkede yazların uzun sürmesi ülkeyi yaz tatili açısından son derece çekici hale getirmektedir.

Turizm sektörü yeni istihdam olanakları yaratması, GSYİH ve ödemeler dengesine pozitif yönde destek olması gibi özellikleriyle Türkiye’de son yıllarda yaşanan ekonomik kalkınmanın arkasındaki en önemli etkenlerden biri olmuştur. Yabancı ziyaretçi sayısı ve turizm gelirleri son dönemlerde büyük bir hızla artmaktadır.

Turizm sektörünün hem iktisadi büyüme üzerindeki etkisi, hem de döviz gelirleriyaratmak ve böylece döviz açığını azaltmak anlamında son 30-40 yıldır önemli bir gelişme gösterdiği açıktır. Ayrıca Türkiye’nin de içinde bulunduğu bol ve görel olarak ucuz, örgütsüzleştirilmiş emek gücü ve yüksek işsizlik durumu göz önüne alındığında, turizm sektörünün emek yoğun bir sektör olarak işsizliği azaltma konusundaki olumlu etkileri de göz ardı edilemez.

Nitekim hizmetler sektörü içinde, Türkiye’de turizm, inşaat sektöründen sonra en çok istihdam yaratan sektörlerin başında gelmektedir.

Diğer taraftan, turizmin, bir sektör olarak, çalışma yaşamı, işçi-işveren ilişkileri, güvencesizlik, düşük ücretli ancak uzun saatli çalıştırma ve sosyal güvenceden yoksun çalıştırma ve çocuk işçiliği gibi çağdaş normlarda kabul edilemez etkilerinin olduğu açıktır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

BAYER, M. Zekai (2007), Turizme Giriş, İstanbul.

ÇORUH, Selahattin (2000), Türkiyede Turizm, Turizm Ve Tanıtma Bakanlığı, İstanbul.

HAZAR, Atilla (2001), Turizm, Tutibay Yayınları, Ankara.

KAYA, Hüseyin (2007), İnanç Turizmi, F. Özsan Matbaacılık. Bursa.

OKTAYER, Nagihan (2007), Türkiye'de Turizm Ekonomisi, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.

OLALI, Hasan ve TİMUR Alper (2007), Turizm Ekonomisi, Ofis Ticaret Matbaacılık Sanayisi, İzmir.

ÖNEN, M. Oğuzhan (2008), DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE TURİZM, Ankara, 2008

TUNÇ, Azize ve SAÇ, Firuzan (2006), Genel Turizm Gelişimi ve Geleceği, Detay Yayıncılık, İstanbul.

YAĞCI, Özcan (2004), Turizm Ekonomisi, Detay Yayıncılık, Ankara.

SÖNMEZ, Bülent (2012), Türk Turizminin Dünya Turizmindeki Yeri Türkiye Ekonomisine Etkileri, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.

AVCIKURT, Cevdet (2005), Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türk Turizmi (Sorunlar Ve Çözüm Önerileri), Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Balıkesir.

BUDAK, Fatih (2003), Türk Turizminin Gelişimi Ekonomiye Katkıları Ve Sorunları, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

EVRENÜZ, Gurbet (2015), Herşey Dahil Sisteminin Türk Turizm Sektörüne Etkileri, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

DURUKAN, Mehmet (2003), Dünya Turizmi, Dünya Turizmi İçerisinde Türk Turizminin Yeri, Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

MUSTAFAZADE, Nigar (2015), Kongre Turizmi Ve Önemi, Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Yüksek lisans Tezi, Bakü.

KART, Zehra (2007), Türk Turizmi Tanıtım Politikalarının Etkinliği Ve Sorunlar, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

İNTERNET KAYNAKLARI

Türk Seyahat Acenteleri Birliği,

http://www.tursab.org.tr/tr/istatistikler/turizmin-ekonomidekiyeri/turizmde-istihdam_918.html, (erişim tarihi: 22.10. 2017).

Turizimin tarihsel gelişimi, <http://www.belgeci.com/turizmin-tarihsel-gelisimi.html>, (erişim tarihi: 22.10. 2017).

Turizm Çeşitleri, <http://www.kultur.gov.tr/TR,96269/turizm-cesitleri.html>, (erişim tarihi: 28.10. 2017).

AKIN Adnan, Spor Turizminin Etkileri Üzerine Bir Alan Araştırması, http://www.jotags.org/Articles/2015_vol3_issue2/2015_vol3_issue2_article3.pdf, 2017.

Av Turizmi, <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,9874/av-turizmi.html>, (erişim tarihi: 12.11. 2017).

YILDIZ Zafer, Turizmin Sektörünün Gelişimi Ve İstihdam Üzerindeki Etkisi, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/213959>, (erişim tarihi: 15.11. 2017).

Turizmin Ekonomiye Olumlu Ve Olumsuz Etkileri, <https://turizmcii.wordpress.com/turizm/turizmin-ekonomiye-olumlu-ve-olumsuz-etkileri/>, (erişim tarihi: 02.11. 2017).

ÖZDEMİR Mesut, Turizmin Etkileri, <http://rekreasyon.org/turizmin-etkileri/>, (erişim tarihi: 06.12. 2017).

KORKMAZ, Selin Turizmin Ekonomik ve Sosyal Etkileri, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/8451>, (erişim tarihi: 10.12. 2017).

ALP, Elçin Aykaç Türkiye’de Turizm Sektörünün Tarihsel Gelişimi ve Turizm Talebi İle Hizmet Sektörü Arasındaki İlişkinin Analizi, https://www.researchgate.net/publication/254459129_Turkiye'de_Turizm_Sektorunun_Tarihsel_Gelisimi_ve_Turizm_Talebi_Ile_Hizmet_Sektoru_Arasindaki_Iliskinin_Analizi, (erişim tarihi: 13.12. 2017).

Marmara Bölgesi Turizmi, <http://www.sosyalbilgilersinifi.com/2017/02/marmara-bolgesindeki-turizm.html>, (erişim tarihi: 17.12. 2017).

Ege Bölgesinde Turizm, <https://www.diyadinnet.com/YararliBilgiler-361&Bilgi=ege-b%C3%B6lgesinin-turizmi>, 2017.

Akdeniz Bölgesi'nin Turizm Özellikleri, <https://www.msxlab.org/forum/turkiye-cografyasi/266671-akdeniz-bolgesi-turizm-ozellikleri.html>, (erişim tarihi: 17.12. 2017).

İç Anadolu bölgesinin turizm faaliyetleri,

<https://www.msxlabs.org/forum/cevaplanmis/401438-ic-anadolu-bolgesinin-turizm-faaliyetleri-nelerdir.html>, (erişim tarihi: 17.12. 2017).

Türkiye’de Turizm, <https://cografyatr.com/ders/126/turkiye-nin-turizm-degerleri-konusu.html>, (erişim tarihi: 23.12. 2017).

Türkiye’nin Tarihi Değerleri,

<http://www.cografyabilimi.gen.tr/turkiyenin-tarihi-degerleri/>,(erişim tarihi: 26.12. 2017).

<http://www.kozakli.net/kapadokya/peri-bacalari-hakkinda-bilgi.html>, (erişim tarihi: 27.12. 2017).

<http://bilgihanem.com/pamukkale-travertenleri-hakkinda-bilgiler/>, 2017.

Türkiye’nin Dağları, <https://cografyatr.com/ders/49/turkiyenin-daglari.html>, (erişim tarihi: 28.12. 2017).

Türkiye'deki kaplıcalar,

https://www.turkcebilgi.com/t%C3%BCrkiye'deki_kaplıcalar, (erişim tarihi: 30.12. 2017).

Türkiyedeki Yaylalar, <http://www.unutulmaz.net/node/70>, (erişim tarihi: 30.12. 2017).

ÜNSAL,Samet Türkiyede Kıyı

Turizmi,http://www.academia.edu/6731386/T%C3%BCrkiyede_k%C4%B1y%C4%B1_turizmi, (erişim tarihi: 30.12. 2017).

Deniz ve Kıyı Turizmi Nedir - Hakkında Bilgi,

<http://bilgimekaani.blogcu.com/deniz-ve-kiyi-turizmi-nedir-hakkinda-bilgi/6866442>, (erişim tarihi: 30.12. 2017).

KÖFTEOĞLU, Fehmi Türkiye'de Ve İstanbul'da Turizmde Sorunların Nedeni, <http://www.turizmgazetesi.com/Duyuru.aspx?id=83238>, (erişim tarihi: 06.03.2018).

YETKİN, Emel Türk Turizminin Sorunları Ve Çözüm Önerileri, <http://www.turizmhaberleri.com/koseyazisi.asp?ID=1106>, (erişim tarihi: 07.03.2018).

YETİM, Melik Turizm sektörünün güncel sorunları, <http://www.turizmguncel.com/makale/turizm-sektorunun-guncel-sorunlari-m1521.html>, (erişim tarihi: 10.03.2018).

Türk Turizminin Sorunları ve Çözüm önerileri, https://www.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MECLIS%20BULTENI/2469_2006_0000_0123_0000/0035.pdf, (erişim tarihi: 13.03.2018).

KIRMIZI, Ahmet Turizm'de Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr/Uploads/76949/35256/ahmet_k%C4%B1rm%C4%B1z%C4%B1-turizm_e%C4%9Fitim_sorunlar%C4%B1.pdf, (erişim tarihi: 20.03.2018).